

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної торгівлі і маркетингу**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 Соціальні та поведінкові науки
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 051 Економіка**

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Глобальні імперативи розвитку світового кредитного ринку»

здобувачки Безуєвської Олександри Юріївни

Наукова керівниця: канд.екон.наук, доцент Гордєєва Тамара Федорівна

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувачка кафедри: докт.екон.наук, професорка Циганкова Т.М.

Київ 2025

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної торгівлі і маркетингу**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ**

**«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
05 Соціальні та поведінкові науки
051 «Економіка»**

ПОГОДЖЕНО

Керівник проєктної групи (гарант)
освітньо-професійної програми
«Міжнародна економіка»

_____ Ярослав СТОЛЯРЧУК

« ____ » _____ 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри міжнародної
торгівлі і маркетингу

_____ Тетяна ЦИГАНКОВА

« ____ » _____ 2025 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Безуській Олександрі Юріївні

заочної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему: «Глобальні імперативи розвитку світового кредитного ринку»

Тему затверджено наказом ректора Університету від «6» березня 2025 р. № 461-ст

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах: вторинних джерел наукової і статистичної інформації

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	Теоретичні основи розвитку світового кредитного ринку
Розділ 2	Кредитний ринок України під впливом глобальних імперативів
Об'єкт дослідження:	Розвиток світового кредитного ринку як системної складової міжнародної фінансової системи.
Предмет дослідження:	Сукупність глобальних імперативів, що визначають напрямки трансформації та розвитку світового та українського кредитних ринків в умовах сучасних економічних і політичних викликів.
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Визначення ключових глобальних імперативів, що впливають на формування сучасної парадигми розвитку світового кредитного ринку, та проблем і перспектив розвитку українського кредитного ринку під впливом цих імперативів.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1

Дослідити сутність та структуру світового кредитного ринку.

Проаналізувати основні суб'єкти та механізми функціонування світового кредитного ринку.

Визначити ключові чинники, що впливають на розвиток та функціонування світового кредитного ринку.

У розділі 2

Охарактеризувати етапи становлення, сучасний стан та особливості регулювання кредитного ринку в Україні.

Проаналізувати вплив глобальних економічних процесів на розвиток кредитування в Україні.

Визначити основні проблеми та перспективи розвитку кредитного ринку України у контексті вступу до Європейського Союзу.

**Завдання підготував
науковий керівник**

Гордєєва Т.Ф.

«7» березня 2025 р.

Завдання одержав здобувач

Безуєвська О.Ю.

«7» березня 2025 р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 58 сторінок, 3 таблиці, 11 рисунків, список використаних джерел з 68 найменувань.

«Глобальні імперативи розвитку світового кредитного ринку»

Об'єктом дослідження є розвиток світового кредитного ринку як системної складової міжнародної фінансової системи.

Предметом дослідження є сукупність глобальних імперативів, що визначають напрямки трансформації та розвитку світового та українського кредитних ринків в умовах сучасних економічних і політичних викликів.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи визначення ключових глобальних імперативів, що впливають на формування сучасної парадигми розвитку світового кредитного ринку, та проблем і перспектив розвитку українського кредитного ринку під впливом цих імперативів.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- дослідити сутність та структуру світового кредитного ринку;
- проаналізувати основні суб'єкти та механізми функціонування світового кредитного ринку;
- визначити ключові чинники, що впливають на розвиток та функціонування світового кредитного ринку;
- охарактеризувати етапи становлення, сучасний стан та особливості регулювання кредитного ринку в Україні;
- проаналізувати вплив глобальних економічних процесів на розвиток кредитування в Україні;
- визначити основні проблеми та перспективи розвитку кредитного ринку України у контексті вступу до Європейського Союзу.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані для вдосконалення механізмів функціонування

кредитного ринку в умовах глобальних трансформацій. Висновки щодо природи міжнародних фінансових викликів, аналіз імперативів розвитку та оцінка впливу глобальних процесів на кредитну систему України можуть стати підґрунтям для формування стратегічних підходів у державному регулюванні, використання в діяльності банківського сектору, фінансових аналітиків, а також для викладання економічних дисциплін і подальших наукових досліджень з міжнародної економіки та фінансів.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2025.

Рік захисту роботи 2025.

Ключові слова: кредитний ринок, фінансова стабільність, банківське регулювання, євроінтеграція, інвестиційна привабливість, післявоєнна відбудова.

В і д г у к
на кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувачки факультету Міжнародної економіки і менеджменту
освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»

Безуєвської О. Ю.

на тему: **Глобальні імперативи розвитку світового кредитного ринку**

1. Актуальність теми: сучасний етап розвитку світової економіки характеризується прискореним зростанням фінансової компоненти міжнародних економічних відносин, зростанням міжнародних фінансових ринків. У цьому контексті робота є надзвичайно актуальною.

2. Позитивні риси кваліфікаційної роботи: у КБР детально досліджено механізм функціонування світового кредитного ринку та визначено чинники, що на нього впливають, окреслено структуру світового кредитного ринку та визначено основних гравців на ньому. Велика увага приділена розвитку кредитного ринку в Україні та чинників, що його визначають.

3. Наявність самостійних розробок автором самостійно зібрано, оброблено і проаналізовано великі обсяги статистичної інформації щодо структури і тенденцій розвитку світового і українського кредитних ринків, виявлено проблеми українського кредитного ринку, надано рекомендації щодо поліпшення його функціонування.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: висновки і практичні рекомендації мають практичну цінність для фінансових організацій, що працюють в Україні

5. Наявність недоліків: доцільно було б більше уваги приділити дослідженню тенденцій розвитку світового кредитного ринку та перспективам розвитку українського кредитного ринку у контексті інтеграції України до Європейського союзу. Розмір параграфу 2.3 замалий. У роботі є незначні технічні похибки.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: КБР відповідає вимогам, заслуговує позитивної оцінки і може бути допущена до захисту перед ЕК

Науковий керівник доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу, доцент, канд.екон.наук

Гордєєва Т.Ф.

“6” червня 2025 р..

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 Теоретичні основи розвитку світового кредитного ринку	6
1.1. Сутність та структура світового кредитного ринку.....	6
1.2. Основні суб'єкти та механізми функціонування світового кредитного ринку.....	10
1.3. Чинники, що визначають розвиток та функціонування світового кредитного ринку	16
РОЗДІЛ 2 Кредитний ринок України під впливом глобальних імперативів	23
2.1. Становлення, розвиток та особливості регулювання кредитного ринку в Україні	23
2.2. Вплив глобальних економічних процесів на кредитування в Україні .	36
2.3. Проблеми та перспективи розвитку кредитного ринку України у контексті вступу до Європейського Союзу	42
ВИСНОВКИ.....	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах глобалізації та фінансової інтеграції кредитний ринок виступає ключовим елементом функціонування світової економіки. Його розвиток визначає стабільність фінансових систем, доступ до капіталу та рівень інвестиційної активності як у розвинених країнах, так і в державах із трансформаційною економікою, зокрема в Україні. Водночас нові виклики, такі як фінансова нестабільність, геополітичні кризи, цифровізація та посилення регуляторних вимог, зумовлюють необхідність глибшого аналізу глобальних імперативів розвитку цього ринку. Тому дослідження світового кредитного ринку в контексті сучасних глобальних змін є надзвичайно актуальним для розробки ефективної кредитної політики в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До вивчення питань розвитку світового кредитного ринку зверталися такі вчені, як Дж. Стігліц, який досліджував асиметрію інформації на кредитних ринках (Stiglitz & Weiss, 1981), Т. Пікетті — проблему концентрації капіталу та боргової залежності (Piketty, 2014), а також українські науковці — О. Лаврушин, який розглядав кредитну політику в умовах трансформації економіки, та А. Мороз, що аналізував тенденції розвитку банківського кредитування в Україні. Незважаючи на значну кількість досліджень, недостатньо вивчено вплив новітніх глобальних викликів — зокрема кліматичних ризиків, цифрових фінансових технологій та геополітичної дестабілізації — на розвиток кредитного ринку. Саме ці аспекти становлять наукову новизну та практичну цінність даної кваліфікаційної бакалаврської роботи.

Метою кваліфікаційної бакалаврської роботи є визначення ключових глобальних імперативів, що впливають на формування сучасної парадигми розвитку світового кредитного ринку, та проблем і перспектив розвитку українського кредитного ринку під впливом цих імперативів.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- дослідити сутність та структуру світового кредитного ринку;

- проаналізувати основні суб'єкти та механізми функціонування світового кредитного ринку;
- визначити ключові чинники, що впливають на розвиток та функціонування світового кредитного ринку;
- охарактеризувати етапи становлення, сучасний стан та особливості регулювання кредитного ринку в Україні;
- проаналізувати вплив глобальних економічних процесів на розвиток кредитування в Україні;
- визначити основні проблеми та перспективи розвитку кредитного ринку України у контексті вступу до Європейського Союзу.

Об'єктом дослідження є розвиток світового кредитного ринку як системної складової міжнародної фінансової системи.

Предметом дослідження є сукупність глобальних імперативів, що визначають напрямки трансформації та розвитку світового та українського кредитних ринків в умовах сучасних економічних і політичних викликів.

У роботі застосовано комплекс методів, серед яких: системний аналіз (для узагальнення теоретичних підходів до функціонування кредитного ринку); порівняльний аналіз (для зіставлення моделей розвитку кредитного ринку у різних країнах); економіко-статистичні методи (для оцінки тенденцій і структурних змін на світовому кредитному ринку); метод екстраполяції (для прогнозування подальших змін під впливом глобальних викликів); експертно-аналітичний підхід (для формування рекомендацій щодо національної кредитної політики).

Практична значущість роботи полягає в тому, що її результати можуть бути використані для вдосконалення механізмів функціонування кредитного ринку в умовах глобальних трансформацій. Висновки щодо природи міжнародних фінансових викликів, аналіз імперативів розвитку та оцінка впливу глобальних процесів на кредитну систему України можуть стати підґрунтям для формування стратегічних підходів у державному регулюванні, використання в діяльності банківського сектору, фінансових аналітиків, а також для викладання економічних дисциплін і подальших наукових досліджень з міжнародної економіки та фінансів.

Інформаційною базою дослідження стали наукові праці українських і зарубіжних економістів, аналітичні звіти та офіційні документи міжнародних фінансових інституцій, а також актуальні статистичні дані за 2020-2025 роки. Зокрема, використано матеріали Національного банку України, Європейського інвестиційного банку, Європейського банку реконструкції та розвитку, Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Організації економічного співробітництва і розвитку та Міністерства фінансів України. У роботі особливу увагу приділено змінам у структурі світового кредитного ринку, чинникам, що впливають на його розвиток і функціонування, а також особливостям регулювання кредитного ринку України. Окремо проаналізовано динаміку розвитку кредитного ринку України в контексті впливу зовнішніх факторів та необхідності його адаптації до європейських стандартів.

Структура дослідження. Робота складається зі вступу, двох розділів: теоретико-методологічного та аналітико-дослідницького, які в свою чергу поділяються на шість підрозділів, висновків та списку використаних джерел, що налічує 68 найменувань. Загальний обсяг дослідження становить 58 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО КРЕДИТНОГО РИНКУ

1.1. Сутність та структура світового кредитного ринку

Світовий кредитний ринок охоплює глобальну систему, через яку позичальники (уряди, корпорації, фізичні особи) отримують кошти від кредиторів (банків, фінансових установ, інвесторів). Цей ринок полегшує розподіл капіталу, впливає на економічне зростання та відображає стан фінансових систем.

Світовий кредитний ринок являє собою складну, багаторівневу систему економічних відносин, що виникають у процесі руху позичкового капіталу між державами, фінансовими установами та іншими суб'єктами глобальної економіки. Він виконує ключову функцію акумуляції та перерозподілу фінансових ресурсів у міжнародному масштабі, забезпечуючи стабільність та ефективність функціонування глобальної фінансової системи.

У науковій літературі існують різні підходи до трактування поняття світового кредитного ринку, що відображає як різноманітність економічних шкіл, так і еволюцію самої фінансової системи. Так, на думку американського економіста Ф. Мішкіна, «світовий кредитний ринок – це глобалізована система руху позичкових коштів, у межах якої фінансові інститути й уряди забезпечують транснаціональний перерозподіл капіталу через кредитні механізми» [1]. У свою чергу, Б. Ейкенгрин, представник інституціонального підходу, наголошує на ролі міжнародних фінансових організацій і валютних режимів, вказуючи, що «світовий кредитний ринок – це історично сформована сукупність механізмів взаємодії між національними кредитними системами, яка базується на міжнародних фінансових угодах, правилах та інституціях» [2].

Представники кейнсіанської школи, зокрема Дж. Стігліц, акцентують увагу на ролі ринку в забезпеченні розвитку та фінансової стабільності: «світовий кредитний ринок є важливим інструментом глобального економічного зростання,

що водночас несе потенційні загрози нерівності й дестабілізації при відсутності ефективного регулювання» [3]. З позиції фінансових інженерів і практиків, світовий кредитний ринок трактується як «інфраструктурна платформа глобального обороту боргових фінансових інструментів, що охоплює широке коло учасників, інструментів і юрисдикцій» [4].

У вітчизняній науковій традиції, відповідно до економічного словника-довідника за редакцією В. Мочерного, світовий кредитний ринок визначається як «форма руху позичкового капіталу в системі міжнародних економічних відносин, де здійснюється мобілізація та перерозподіл грошових коштів між країнами, міжнародними організаціями, фінансовими установами і корпораціями з метою отримання прибутку у вигляді процента» [5]. Аналогічну позицію висловлюють українські дослідники В. Дідківський та О. Лагутін, які додають, що «такий ринок функціонує як інституціональне середовище, де перетинаються інтереси національних і транснаціональних фінансових гравців».

Таким чином, незалежно від теоретичного підходу, всі дослідники сходяться на тому, що світовий кредитний ринок – це не лише система обміну борговими зобов'язаннями, а й інституційне, правове та економічне поле, в межах якого відбувається глобальний рух капіталу через механізми кредитування.

Основними функціями світового кредитного ринку є: по-перше, акумуляція та мобілізація капіталу, що дозволяє збирати фінансові ресурси з різних джерел – як приватних, так і державних; по-друге, перерозподіл ресурсів між кредиторами й позичальниками, сприяючи оптимізації використання капіталу; по-третє, забезпечення ліквідності, що дозволяє швидко перетворювати фінансові активи на грошові кошти; по-четверте, ціноутворення на капітал – тобто встановлення ринкових відсоткових ставок як плати за використання позичкових коштів; по-п'яте, надання інструментів для хеджування та управління ризиками, пов'язаними з кредитними, процентними і валютними коливаннями [1].

Історія формування світового кредитного ринку охоплює тривалий період та охоплює кілька етапів глибокої трансформації. Уже в середньовіччі виникли перші форми міжнародного кредитування, коли міста-держави на кшталт Венеції, Генуї

та Амстердама активно надавали торгові кредити. У XVIII-XIX століттях Лондон утвердився як провідний світовий фінансовий центр, а такі родини банкірів, як Ротшильди, формували перші глобальні кредитні мережі [6].

Нову епоху започаткувала Бреттон-Вудська конференція 1944 року, внаслідок якої було створено Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Світовий банк. Ці інституції забезпечували фінансування після Другої світової війни, особливо в Західній Європі, й сприяли формуванню фіксованої валютної системи, де долар США виконував функцію глобального еталона [2]. Проте вже у 1971 році скасування золотого стандарту адміністрацією Ніксона призвело до краху Бреттон-Вудської системи та появи плаваючих валютних курсів. Це, у свою чергу, стимулювало розвиток євродоларового ринку – механізму торгівлі доларами США за межами США, переважно через фінансовий центр Лондона. Одночасно з нафтовими шоками 1970-х років відбулося масове нагромадження капіталу в країнах-експортерах нафти, який через міжнародні банки знову вливався у світову кредитну систему у формі позик країнам, що розвиваються [7].

У 1980-1990-х роках почалася хвиля фінансової лібералізації. США й інші розвинені країни зняли низку регуляторних обмежень, а нові ринки капіталу відкрились для іноземних інвесторів. Водночас фінансові інновації (синдиковані кредити, деривативи на кредитні ризики та ринки сек'юритизованих активів) значно підвищили гнучкість кредитної системи [4]. Однак наприкінці 1990-х років ці процеси уповільнились через серію фінансових криз – у Мексиці (1994), Південно-Східній Азії (1997) та Росії (1998) – що засвідчило крихкість надто глобалізованого ринку.

Пік експансії настав у 2000-2007 роках – кредитний бум, підтримуваний широким використанням іпотечних деривативів, призвів до глибокої фінансової кризи 2008 року. Крах Lehman Brothers, замороження ринку міжбанківського кредитування та масові дефолти стали сигналом для реформування міжнародного фінансового регулювання [7, 8]. У посткризовий період відбулося посилення нагляду (Базель III), а центральні банки масово застосовували політику кількісного пом'якшення. Водночас цифровізація відкрила нові вектори розвитку – з'явилися

фінтех-рішення, платформи P2P-кредитування, DeFi-системи на блокчейні та інструменти ESG-фінансування [9].

Сучасний світовий кредитний ринок має багаторівневу структуру, що можна класифікувати за кількома критеріями.

1. За інструментами:

- Міжнародні позики
 - Синдиковані кредити великим компаніям/державам
 - Двосторонні кредити між банками
 - Кредити МФО (МВФ, Світовий банк)
- Міжнародні боргові цінні папери
 - Єврооблігації
 - Іноземні облігації
 - Корпоративні та державні облігації
- Кредитні деривативи
- Торгове фінансування
 - Акредитиви, банківські гарантії, форфейтинг, факторинг
- Сек'юритизовані інструменти
 - MBS, ABS, CDO (дозволяють перерозподілити ризики між ринковими учасниками).

2. За суб'єктами:

- Комерційні банки
- Інвестиційні банки
- Центральні банки
- Міжнародні фінансові організації
- Пенсійні фонди
- Хедж-фонди
- Страхові компанії
- Рейтингові агентства тощо.

3. За географічним принципом:

- Офшорні ринки
 - Внутрішні ринки (національні кредитні ринки)
 - Регіональні (Єврозона тощо)
4. За термінами погашення:
- Короткострокові (до 1 року)
 - Середньострокові (1-5 років)
 - Довгострокові (понад 5 років)
5. За типом ринку:
- Первинний ринок (де відбувається емісія нових боргових інструментів)
 - Вторинний ринок (де ці інструменти обертаються після емісії – біржі, ОТС-ринок).

Таким чином, світовий кредитний ринок – це динамічна, глобально інтегрована система, що постійно адаптується до нових технологій, фінансових викликів і геополітичних змін. Його структура та функціонування мають вирішальне значення для стабільності міжнародної економіки, забезпечення капіталізації, ризик-менеджменту й фінансової інклюзії.

1.2. Основні суб'єкти та механізми функціонування світового кредитного ринку

Функціонування світового кредитного ринку забезпечується складною мережею взаємодій між різноманітними учасниками, кожен з яких виконує ролі, що впливають на обсяги, структуру та динаміку руху позичкового капіталу в глобальному масштабі. Основних учасників світового кредитного ринку можна поділити на три категорії: кредитори (постачальники капіталу), позичальники (споживачі капіталу), і посередники та інфраструктурні елементи ринку. Розглянемо кожен з цих груп більш детально.

1. Кредитори

Ці суб'єкти акумулюють вільні фінансові ресурси та пропонують їх позичальникам з метою отримання доходу (табл.1.1).

Таблиця 1.1 – Основні учасники світового кредитного ринку. Кредитори

	Роль	Взаємодія та вплив
Комерційні банки	Традиційно є основними фінансовими посередниками. Вони приймають депозити від фізичних та юридичних осіб, а потім надають кредити на внутрішньому та міжнародному рівнях. Також активно беруть участь у синдигованих кредитах (надання великої позики групою банків) та операціях на міжбанківському ринку.	Формують більшу частину ліквідності на ринку, їхня кредитна політика та обсяги кредитування прямо впливають на доступність та вартість капіталу. Транснаціональні банки, такі як JPMorgan Chase (США), HSBC (Велика Британія), Industrial and Commercial Bank of China (ICBC) (Китай) та Deutsche Bank (Німеччина), відіграють ключову роль у крос-кордонних потоках капіталу.
Інвестиційні банки	На відміну від комерційних банків, переважно не приймають депозитів. Основна функція – допомога компаніям та урядам у залученні капіталу шляхом організації випуску цінних паперів (облігацій) на первинному ринку (андеррайтинг), а також надання консультаційних послуг з питань злиття та поглинань.	Є ключовими «архітекторами» міжнародних емісій боргових інструментів, впливаючи на структуру ринку та доступ позичальників до нього. Приклади: Goldman Sachs та Morgan Stanley (США).
Інституційні інвестори	Великі фінансові посередники, що акумулюють значні обсяги коштів від своїх клієнтів і інвестують їх у різні активи, включаючи боргові цінні папери.	Є основними покупцями боргових цінних паперів на вторинному ринку, їхні інвестиційні рішення значно впливають на ціни, ліквідність та прибутковість міжнародних облігацій.
Міжнародні фінансові організації (МФО)	Ці організації були створені для сприяння міжнародній фінансовій стабільності, економічному розвитку та співпраці.	МФО є важливими джерелами фінансування для країн, що розвиваються, особливо в періоди криз. Їхня діяльність впливає на кредитоспроможність країн, надаючи «сигнал» для приватних інвесторів. Також виконують регулятивну та консультативну роль.
Центральні банки	Головні органи монетарної політики. Вони контролюють грошову масу, встановлюють ключові відсоткові ставки, регулюють банківську систему та виступають кредиторами останньої інстанції для комерційних банків.	Рішення центральних банків (ФРС США, ЄЦБ, Банку Японії) мають першочерговий вплив на ліквідність, вартість запозичень та загальний рівень ризиків на світовому кредитному ринку. Вони є ключовими гравцями на ринку державних цінних паперів через операції на відкритому ринку.

Джерело: складено автором на основі [10, 11, 12]

Необхідно додати, що до інституційних інвесторів відносяться, наприклад:

- Пенсійні фонди: інвестують довгострокові заощадження для забезпечення майбутніх пенсійних виплат, є великими покупцями довгострокових облігацій. Наприклад, California Public Employees' Retirement System (CalPERS), Government Pension Fund Global (Норвегія) [12, с. 45-46].

- Страхові компанії: інвестують отримані страхові премії, щоб забезпечити майбутні виплати за страховими випадками, надаючи перевагу стабільним борговим активам. Приклади: Allianz (Німеччина), AXA (Франція) [12, с. 45-46].

- Взаємні фонди (Mutual Funds) / Інвестиційні фонди: управляють інвестиціями для широкого кола індивідуальних та інституційних інвесторів, диверсифікуючи портфелі, що часто включають міжнародні боргові інструменти. Наприклад, BlackRock, Vanguard (США) [12, с. 45-46].

- Хедж-фонди: використовують складні інвестиційні стратегії, включаючи спекуляції та арбітраж на боргових ринках, часто з використанням кредитного плеча. Наприклад, Bridgewater Associates (США) [12, с. 45-46].

Міжнародні фінансові організації (МФО):

- Міжнародний валютний фонд (МВФ): Надає фінансову допомогу країнам, що мають проблеми з платіжним балансом, з метою стабілізації їхньої економіки та фінансової системи.

- Група Світового банку (World Bank Group): Включає Міжнародний банк реконструкції та розвитку (IBRD), Міжнародну асоціацію розвитку (IDA), Міжнародну фінансову корпорацію (IFC) та інші. Надають кредити країнам, що розвиваються, для фінансування проектів розвитку, інфраструктури та підтримки реформ.

- Регіональні банки розвитку (наприклад, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Азійський банк розвитку (АзБР)): Фінансують проекти у своїх відповідних регіонах.

2. Позичальники

Ці суб'єкти потребують фінансових ресурсів для фінансування своїх потреб, інвестицій або управління боргом (табл.1.2).

Таблиця 1.2 – Основні учасники світового кредитного ринку. Позичальники

	Роль	Взаємодія та вплив
Суверенні уряди	Запозичують кошти на міжнародних ринках шляхом випуску державних облігацій або отримання кредитів від МФО для фінансування бюджетного дефіциту, обслуговування боргу, реалізації національних проектів.	Обсяг їхніх запозичень та кредитоспроможність впливають на глобальні відсоткові ставки та довіру інвесторів до цілих регіонів.
Муніципальні утворення	Місцеві органи влади (міста, регіони) можуть запозичувати на міжнародних ринках для фінансування інфраструктурних проектів (наприклад, будівництво доріг, шкіл).	Їхні запозичення є меншими за суверенні, але також впливають на регіональні кредитні ринки.
Корпорації	Залучають капітал на міжнародних ринках шляхом випуску корпоративних облігацій, отримання банківських кредитів для фінансування інвестицій, розширення бізнесу, злиття та поглинань, рефінансування існуючих боргів.	Великі ТНК, такі як Apple, Toyota, Shell, своїми запозиченнями формують значну частину попиту на міжнародному борговому ринку. Їхній кредитний рейтинг та фінансовий стан є важливими індикаторами ризику.

Джерело: складено автором на основі [10, 11, 12]

3. Посередники та інфраструктурні елементи ринку

Ці суб'єкти та інституції забезпечують ефективність, прозорість та безпеку операцій на світовому кредитному ринку.

Таблиця 1.3 – Основні учасники світового кредитного ринку. Посередники та інфраструктурні елементи

	Роль	Взаємодія та вплив	Приклади
Рейтингові агентства	Надають незалежні оцінки кредитоспроможності позичальників (держав, компаній) та якості боргових інструментів. Їхні рейтинги є ключовим індикатором для інвесторів.	Рейтинги значно впливають на рішення інвесторів, вартість запозичень для позичальників та регуляторні вимоги до фінансових установ. Зниження рейтингу може призвести до значного зростання вартості кредиту або ускладнення доступу до ринку.	S&P Global Ratings, Moody's, Fitch Ratings

Продовження таблиці 1.3

Клірингові та розрахункові палати	Забезпечують обробку, кліринг (взаємозалік) та розрахунки за фінансовими операціями, зменшуючи системні ризики та підвищуючи ефективність.	Вони є невидимою, але критично важливою частиною інфраструктури, що забезпечує безпеку та швидкість транзакцій на світовому кредитному ринку.	Euroclear (для цінних паперів), Clearstream (для цінних паперів), CLS Bank International (для валютних розрахунків).
Біржі цінних паперів (з секціями боргових інструментів)	Надають організовані торгові майданчики для боргових інструментів, забезпечуючи ліквідність вторинного ринку та прозорість ціноутворення.	Хоча значна частина торгівлі борговими інструментами відбувається на позабіржовому ринку (OTC), біржі все ще відіграють важливу роль у формуванні цін та ліквідності певних сегментів ринку.	Лондонська фондова біржа (LSE), Нью-Йоркська фондова біржа (NYSE), Deutsche Börse
Брокери/Дилери	Брокери виконують замовлення клієнтів на купівлю/продаж, а дилери торгують цінними паперами за власний рахунок. Багато великих інвестиційних банків також виконують функції дилерів.	Забезпечують ліквідність на вторинному ринку, виступаючи сполучною ланкою між покупцями та продавцями.	
Регуляторні органи	Розробляють та контролюють дотримання правил функціонування фінансових ринків, захищають інвесторів, запобігають системним ризикам та фінансовим злочинам.	Їхня діяльність формує «правила гри» на ринку, впливаючи на прозорість, стабільність та доступ до капіталу. Міжнародна співпраця регуляторів є ключовою для глобального ринку.	Financial Conduct Authority (FCA), Securities and Exchange Commission (SEC), European Securities and Markets Authority (ESMA)

Джерело: складено автором на основі [10, 11, 12]

Функціонування світового кредитного ринку відбувається через взаємопов'язані процеси, які забезпечують ефективний рух капіталу. Ці механізми функціонування можна поділити умовно на такі групи: процеси залучення та розміщення коштів (як гроші приходять на ринок і розподіляються), ціноутворення

на кредитні ресурси (як визначається, скільки «коштує» взяти гроші в борг) та механізми управління ризиками (як кредитори захищають себе, що їм не повернуть гроші).

Одним із ключових елементів кредитного ринку є залучення і розміщення коштів. Це відбувається, зокрема, через емісію боргових інструментів, таких як облігації. Наприклад, уряди або транснаціональні корпорації можуть здійснювати випуск облігацій на первинному ринку з метою отримання фінансування. Після цього цінні папери потрапляють на вторинний ринок, де ними торгують інвестори, забезпечуючи таким чином ліквідність кредитних зобов'язань. У більшості випадків випуск супроводжується участю андеррайтерів – зазвичай інвестиційних банків, які викуповують облігації у позичальника і продають їх інвесторам, беручи на себе ринковий ризик [12, с. 28].

У випадках, коли йдеться про значні суми фінансування, наприклад, для масштабних інфраструктурних проєктів, застосовується механізм синдикуваного кредитування. У такому разі кілька банків об'єднують ресурси в синдикат, щоб надати один великий кредит, розподіливши між собою ризики. Це дозволяє уникнути надмірного навантаження на одного кредитора і підвищує стабільність кредитного ринку [12, с. 62-64].

Наступний блок механізмів – ціноутворення на кредитні ресурси – ґрунтується передусім на відсоткових ставках, які відображають вартість капіталу. Рівень ставок визначається взаємодією попиту і пропозиції, грошово-кредитною політикою центральних банків, а також кредитним рейтингом позичальника. Окрім базових ставок, важливу роль відіграють такі показники-орієнтири, як LIBOR (або SOFR чи EURIBOR) – вони використовуються для встановлення умов кредитів між фінансовими установами. Також широко застосовується поняття кредитного спреда, який демонструє рівень ризику – чим вища ймовірність дефолту позичальника, тим більший спред він змушений сплачувати [12, с. 49].

Управління ризиками – ще один критично важливий елемент кредитного ринку. Одним з основних механізмів є забезпечення кредиту, що може включати заставу або третю сторону, яка гарантує повернення боргу. Крім того, кредитори

часто застосовують ковенанти – спеціальні умови в угодах, які обмежують дії позичальника (наприклад, заборона на додаткові борги без погодження з кредитором). З метою захисту від кредитних втрат ринок широко використовує хеджування, зокрема кредитні дефолтні свопи (CDS), які функціонують як страхові інструменти. Інші інструменти, як-от ф'ючерси або опціони на відсоткові ставки, дозволяють управляти процентним ризиком. Не менш важливим є принцип диверсифікації, який дозволяє інвестору знизити загальний ризик шляхом розподілу інвестицій між різними секторами, регіонами та позичальниками [10].

Таким чином, функціонування світового кредитного ринку забезпечується низкою узгоджених механізмів, що охоплюють весь цикл руху капіталу – від емісії боргових інструментів і ціноутворення до складних схем управління ризиками. Саме збалансованість цих механізмів дозволяє міжнародному кредитному ринку залишатися стабільним, ліквідним та здатним до адаптації у мінливих глобальних умовах.

1.3. Чинники, що визначають розвиток та функціонування світового кредитного ринку

Функціонування та розвиток світового кредитного ринку є результатом складної взаємодії численних чинників, що охоплюють економічні, політичні, інституційні та технологічні сфери. Ці фактори впливають на попит і пропозицію позичкового капіталу, рівень ризиків, регуляторне середовище та інноваційні процеси, визначаючи динаміку глобального кредитного ринку.

1. Макроекономічні чинники

Валовий внутрішній продукт (ВВП) є ключовим показником економічної активності. Його темпи зростання відображають загальний стан економіки. Зростання або падіння ВВП безпосередньо впливає на довіру інвесторів і здатність позичальників обслуговувати борги. Країни з високим і стабільним економічним зростанням мають зазвичай нижчі кредитні ризики [13].

Високе зростання ВВП зазвичай свідчить про сприятливий економічний клімат, що стимулює інвестиційну активність компаній та держав. Це призводить до збільшення попиту на кредити для фінансування нових проектів, розширення виробництва та споживання. Компанії більш впевнені у своїх майбутніх доходах, а уряди мають більшу податкову базу, що покращує їхню кредитоспроможність.

Низьке зростання ВВП або рецесія ж в свою чергу веде до зниження інвестиційної активності та споживання, скорочуючи попит на кредит. Водночас, збільшується ймовірність дефолтів за кредитами, що підвищує ризики для кредиторів.

Наступним важливим чинником є рівень інфляції. Інфляція – це стійке зростання загального рівня цін на товари та послуги, що призводить до зниження купівельної спроможності грошей [14].

Висока інфляція знецінює майбутні виплати за кредитами (як основну суму, так і відсотки) для кредиторів, зменшуючи реальну прибутковість їхніх інвестицій. Це змушує кредиторів вимагати вищих номінальних відсоткових ставок для компенсації втрат від інфляції. Центральні банки зазвичай реагують на високу інфляцію підвищенням ключових ставок, що робить кредити дорожчими [15].

Дефляція (зниження цін) збільшує реальну вартість боргу, що робить його обтяжливішим для позичальників і підвищує ризик дефолтів. Це також може призвести до «дефляційної спіралі», коли люди відкладають споживання в очікуванні подальшого падіння цін, що негативно впливає на економіку та попит на кредит [15].

Монетарна політика центральних банків (регулювання грошової маси та відсоткових ставок) є ключовим інструментом впливу на економіку. Процентні ставки – це плата за використання позичкового капіталу.

Підвищення ключових ставок центральними банками робить запозичення дорожчими для комерційних банків, які, у свою чергу, підвищують ставки для своїх клієнтів. Це зменшує попит на кредити з боку компаній та населення, оскільки вони стають дорожчими. Зростає привабливість інвестицій у боргові інструменти,

оскільки їхня прибутковість зростає. Може призвести до відтоку капіталу з країн з низькими ставками до країн з вищими.

Зниження ключових ставок робить кредити доступнішими та дешевшими, стимулюючи попит на них, інвестиції та споживання. Це може призвести до збільшення обсягів кредитування, але також несе ризик формування «бульбашок» активів.

Державний борг та бюджетний дефіцит є ще одними важливими показниками. Державний борг – це загальна сума заборгованості уряду. Бюджетний дефіцит – ситуація, коли державні видатки перевищують доходи.

Високий та зростаючий державний борг/дефіцит може підвищити суверенний ризик країни, тобто ризик її неспроможності виконати свої боргові зобов'язання. Це призводить до підвищення відсоткових ставок за державними облігаціями, оскільки інвестори вимагають більшу премію за ризик; ефекту «витіснення» – уряд, активно запозичуючи, може «витіснити» приватний сектор з ринку капіталу, оскільки інвестори віддають перевагу менш ризиковим державним цінним паперам.

2. Політичні та геополітичні чинники

Політична стабільність, міжнародні відносини та конфлікти мають прямий та значний вплив на довіру інвесторів та готовність до кредитування.

Висока політична стабільність зменшує політичні ризики, підвищує довіру інвесторів та кредиторів до країни. Це призводить до збільшення припливу капіталу, зниження вартості запозичень та підвищення доступності кредитів. Політична нестабільність (часті зміни урядів, протести, соціальні заворушення) підвищує невизначеність, збільшує ризики інвестицій. Це веде до відтоку капіталу, зростання кредитних спредів та ускладнення доступу до міжнародного кредиту [16].

Міжнародна співпраця та лібералізація торгівлі сприяє інтеграції ринків, зростанню міжнародної торгівлі та інвестицій, що збільшує попит на торгове фінансування та міждержавні кредити. Торговельні війни, санкції, геополітична напруженість в свою чергу можуть значно обмежити міжнародні потоки капіталу,

збільшити ризики для інвесторів та ускладнити доступ до кредиту для окремих країн або секторів економіки. Наприклад, санкції проти Росії після 2014 та 2022 років значно обмежили її доступ до світового кредитного ринку.

Військові конфлікти та регіональна напруженість мають найбільш руйнівний вплив на світовий кредитний ринок. Вони призводять до масового відтоку капіталу (інвестори виводять кошти з регіонів, охоплених конфліктом, та сусідніх країн), різкого зростання суверенного та корпоративного ризику (що робить запозичення надзвичайно дорогими або неможливими), руйнування інфраструктури та економічної активності (зменшує платоспроможність позичальників) та збільшення попиту на кредити від МФО (країни, що постраждали від конфлікту, змушені звертатися за допомогою до МВФ та Світового банку).

3. Інституційні та регуляторні чинники

Сильна правова система знижує ризики для кредиторів, оскільки вони впевнені, що їхні права будуть захищені, а договори виконані. Це стимулює кредитування та інвестиції. Слабка правова система/відсутність захисту прав збільшує кредитні ризики, стримує інвестиції та робить кредити дорожчими або недоступними [17].

Крім сильної правової системи, великий вплив також має надійне та прозоре регулювання. Воно підвищує стабільність фінансової системи, зменшує ймовірність системних криз. Прикладом є Базельські угоди (Базель III), які встановлюють міжнародні стандарти щодо капіталу та ліквідності банків, що посилює стійкість банків, але може обмежувати їхню готовність до надмірного ризику. Недостатнє регулювання може призвести до «бульбашок» та криз (як криза 2008 року), а надмірне – до гальмування інновацій та зростання.

4. Технологічні чинники

Розвиток фінансових технологій (FinTech) суттєво змінює традиційні підходи до надання фінансових послуг, сприяючи їхній цифровізації, автоматизації та доступності для ширших верств населення. Одним із ключових проявів цього процесу є поширення платформ P2P-кредитування (peer-to-peer), які дозволяють

фізичним особам напряду надавати та отримувати позики без участі банківських установ. Це не лише знижує трансакційні витрати, але й демократизує доступ до кредитів, особливо для категорій, які раніше залишалися поза увагою традиційних кредиторів.

Іншим важливим елементом FinTech-екосистеми є краудфандинг – механізм залучення фінансування до проєктів або підприємств через широке коло інвесторів, здебільшого за допомогою онлайн-платформ. Такий підхід дозволяє отримати стартовий капітал для малого бізнесу чи інноваційних ідей без залучення традиційних фінансових інститутів. Паралельно з цим цифрові платіжні системи значно спростили міжнародні розрахунки, пришвидшуючи обіг капіталу та полегшуючи трансграничну фінансову взаємодію.

Водночас впровадження новітніх технологій спричиняє не лише позитивні зрушення у зниженні витрат на кредитування та розширенні потенційної бази позичальників і кредиторів, але й викликає нові виклики. Йдеться, зокрема, про посилення потреби у кібербезпеці, надійних регуляторних рамках та моніторингу діяльності таких платформ [18].

Значну роль у трансформації кредитного ринку відіграє технологія блокчейн і ширше поняття розподілених реєстрів (Distributed Ledger Technologies, DLT). Ця децентралізована система забезпечує прозоре й захищене зберігання інформації, слугуючи технічною основою не лише для криптовалют, а й для більш широких застосувань у сфері фінансів. Наприклад, вона дозволяє реалізовувати потенціал так званої токенизації активів – процесу переведення матеріальних або нематеріальних активів у цифрову форму, що полегшує операції з ними, спрощує кліринг і розрахунки та зменшує операційні витрати [19].

Особливо динамічно розвивається сфера децентралізованих фінансів (DeFi) – інфраструктура фінансових сервісів, яка базується на блокчейні та працює без традиційних посередників. У рамках DeFi-платформ вже функціонують кредитні продукти, що дозволяють надавати і брати позики без залучення банків. Попри те, що блокчейн все ще перебуває на початкових етапах впровадження у глобальному кредитному ринку, його потенціал полягає у підвищенні прозорості фінансових

операцій, скороченні ризиків та підвищенні ефективності процесів. Однак ці технології також піднімають питання щодо кібербезпеки, відсутності належного регулювання та потенційних зловживань [20].

Важливою складовою цифрової трансформації фінансів є використання штучного інтелекту (ШІ) та технологій Big Data. Аналіз великих масивів даних дозволяє точніше оцінювати кредитоспроможність позичальників, особливо тих, хто раніше залишався «невидимим» для класичних скорингових систем, як-от представники малого бізнесу або неформального сектору. Завдяки ШІ значно прискорюється обробка кредитних заявок, посилюється моніторинг активних кредитів та покращується клієнтська взаємодія. Крім того, штучний інтелект виявляє аномальні транзакції швидше й ефективніше, ніж традиційні системи виявлення шахрайства [21].

Загалом впровадження ШІ та аналітики великих даних сприяє підвищенню ефективності фінансових процесів, зниженню витрат та розширенню доступу до кредитування. Водночас ці технології піднімають важливі питання щодо захисту персональних даних, етичних аспектів використання ШІ, прозорості алгоритмів та уникнення феномену «чорної скриньки» у процесі прийняття рішень [21].

Тобто FinTech виступає потужним драйвером змін на сучасному кредитному ринку, створюючи як нові можливості для розвитку, так і виклики, що потребують комплексного регуляторного і технологічного реагування.

5. Соціокультурні та екологічні чинники

Соціокультурні та екологічні чинники дедалі більше формують інвестиційне середовище та ризиковий профіль світового кредитного ринку. Однією з найпотужніших тенденцій є демографічні зміни, що особливо помітні в процесі старіння населення. Наприклад, в країнах ОЕСР частка людей віком понад 65 років зросла ще з рівня менше 9% у 1960 році до приблизно 18% у 2021 році, і до 2050 року прогнози вказують на показник 27%. Найбільш стрімке старіння спостерігається в Японії, Кореї, Італії, Португалії та Греції – очікується, що до 2050 року понад третина населення цих країн становитимуть особи старше 65 років [22].

У всесвітній перспективі такі демографічні зміни мають глибокі наслідки для кредитного ринку. Старіння населення призводить до зростання попиту на довгострокові пенсійні та інвестиційні інструменти, серед яких зокрема довгострокові боргові зобов'язання. Проте при цьому зменшення частини працездатного населення обмежує економічне зростання та знижує довгострокову платоспроможність як домогосподарств, так і держав [23].

Поряд з цим екологічні та ESG-чинники відіграють все дедалі значнішу роль у кредитних рішеннях. Кліматичні ризики – як фізичні (повені, посухи), так і перехідні (зміни регуляцій і технологій) – дедалі частіше враховуються кредиторами та рейтинговими агентствами під час оцінки платоспроможності позичальників. Це призводить до переорієнтації капіталу на «зелені» проєкти, які профінансовані через екологічно орієнтовані інструменти, такі як зелені облігації, створюючи новий сегмент на кредитному ринку.

Фінансові установи й інвестори дедалі частіше зважають на ESG-показники при прийнятті рішень і надають пріоритет капіталу компаніям із високим рівнем екологічної відповідальності, соціального розвитку й прозорого управління. Таким чином, ESG-інвестиції набувають визначального значення для вартості та доступності фінансування. За оцінками, обсяг світового ринку ESG-інвестицій зросте з 35,48 трильйона доларів США у 2025 році до приблизно 167,49 трильйона доларів у 2034 році, демонструючи середньорічний темп зростання (CAGR) на рівні 18,82 % упродовж прогнозованого періоду. Водночас, розмір ESG-ринку Північної Америки у 2024 році становив 11,05 трильйона доларів і зростає зі ще вищими темпами — на рівні 18,98 % щорічно до 2034 року [24, 25].

Загалом, демографічні зрушення та зміни кліматичної політики формують нове обличчя кредитних ринків, де старіння населення збільшує попит на довгострокові заощадження, а екологічні виклики стимулюють розвиток «зеленого» та ESG-зосередженого фінансування. Ці тренди вимагають адаптації як фінансових інструментів, так і нормативного регулювання, щоб забезпечити економічну стійкість і спрямувати інвестиції у напрямки довгострокового зростання.

РОЗДІЛ 2 КРЕДИТНИЙ РИНОК УКРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛЬНИХ ІМПЕРАТИВІВ

2.1. Становлення, розвиток та особливості регулювання кредитного ринку в Україні

Формування сучасного кредитного ринку України розпочалося після здобуття незалежності у 1991 році. До цього часу в країні функціонувала радянська монобанківська система, за якою кредитування здійснювалося державними банками за плановими показниками. Тому першим кроком стало створення дворівневої банківської системи: Національний банк України (НБУ) як центральний банк та комерційні банки. Цей етап характеризувався швидким зростанням кількості банків, часто без належного капіталу та досвіду, що призводило до системних ризиків. Важливим кроком стало прийняття у 1991 році Закону України «Про банки і банківську діяльність» (оновлена редакція у 2000 році), який заклав правову основу для функціонування банківської системи та її регулювання [26].

Також у 1993 році було запроваджено Систему електронних платежів (СЕП), яка створила основу для безготівкових міжбанківських розрахунків [27]. Перші платежі через цю систему пройшли 5 січня 1993 року. А з 1 січня 1994 року в Україні були повністю скасовані паперові та телеграфні авізо (повідомлення про перерахунки грошей) у міжбанківських розрахунках. Усі ці роки СЕП працювала безперебійно, і навіть у 2022 році, попри повномасштабну війну з РФ, СЕП провела 363 млн платежів на суму 133 трлн грн. [28]

У 1996 році відбулася грошова реформа, внаслідок якої запроваджено гривню як національну валюту. Це сприяло стабілізації монетарної системи та посиленню контролю за інфляцією [29]. У цей період НБУ активізував ліцензування банків і встановив жорсткіші вимоги до їх капіталізації.

Наступні етапи розвитку кредитного ринку були позначені періодами бурхливого зростання у 2000-х роках, завдяки притоку іноземного капіталу та розширенню споживчого кредитування. Проте ці періоди часто чергувалися з кризовими явищами. Так світова фінансова криза 2008-2009 років суттєво вдарила по українському кредитному ринку, виявивши його вразливість до зовнішніх шоків та внутрішніх проблем, таких як висока частка проблемних кредитів та недостатня капіталізація банків [27]. Тоді НБУ запровадив такі антикризові заходи: валютні обмеження, рефінансування банків, посилення пруденційного нагляду. Держава здійснила рекапіталізацію системно важливих банків.

Після Революції Гідності у 2014 році та анексії Криму росією, ситуація в банківському секторі знову різко погіршилась. Внаслідок політичної нестабільності, воєнного конфлікту на Донбасі та падіння економіки Україна пережила нову фінансову кризу, що мало такі наслідки для кредитного ринку:

- стрімка девальвація гривні (втричі до кінця 2015 року);
- масові дефолти за валютними кредитами;
- зростання частки проблемних кредитів (до понад 30%);
- закриття понад 90 банків у межах «очищення» банківської системи;
- масове скорочення обсягів кредитування [30].

У відповідь на це у 2014 році було розпочато структурну реформу банківського нагляду, що передбачала підвищення прозорості структури власності банків, вимоги до капіталу, запровадження ризик-орієнтованого нагляду [30].

Починаючи з 2017 року, банківська система України демонструвала поступову стабілізацію. Частка проблемних кредитів почала знижуватися завдяки очищенню портфелів та активній роботі з реструктуризації. НБУ запровадив міжнародні стандарти нагляду (включаючи елементи Базель III), посилив вимоги до корпоративного управління та впровадив механізми стрес-тестування. Банки повернулися до обережного кредитування населення й бізнесу, зростання обсягів гривневих кредитів поступово відновлювалося [30].

Проте повномасштабне вторгнення, що росія розпочала 24 лютого 2022 року, знову дестабілізувало фінансову систему України. У відповідь на що НБУ оперативно запровадив надзвичайні заходи для забезпечення надійного та стабільного функціонування фінансової системи країни. Так постановою НБУ було передбачено наступне:

- банки забезпечують роботу відділень в безперебійному режимі в умовах відсутності загрози життю та здоров'ю населення;
- банки продовжують роботу з урахуванням обмежень, визначених постановою;
- забезпечується доступ до сейфових скриньок в безперебійному режимі;
- безготівкові розрахунки здійснюються без обмежень;
- банкомати підкріплюються готівкою без обмежень;
- НБУ здійснює підкріплення готівкою без обмежень;
- НБУ здійснює бланкове рефінансування банків для підтримки ліквідності без обмежень за сумою терміном до одного року з можливістю пролонгації ще на один рік;
- платежі Уряду України здійснюються без обмежень, згідно із законодавством про особливий період [31].

Також були введені наступні обмеження:

- призупинити роботу валютного ринку України, крім операцій з продажу іноземної валюти клієнтами;
- зафіксувати офіційний курс на 24 лютого 2022 року;
- обмежити зняття готівки з рахунку клієнта в обсязі 100 тис. грн на день (не враховуючи виплати заробітної плати та соціальних виплат), крім підприємств та установ, що забезпечують виконання мобілізаційних планів (завдань), Уряду та окремих дозволів Національного банку без нарахування та зняття комісій;
- заборонити видачу готівкових коштів з рахунків клієнтів в іноземній валюті, крім підприємств та установ, що забезпечують виконання мобілізаційних планів (завдань), Уряду та окремих дозволів Національного банку;

- увести мораторій на здійснення транскордонних валютних платежів (крім підприємств та установ, що забезпечують виконання мобілізаційних планів (завдань) та Уряду, окремих дозволів НБУ);
- зупинити здійснення обслуговуючими банками видаткових операцій за рахунками резидентів держави, що здійснила збройну агресію проти України;
- банкам – емітентам електронних грошей призупинити здійснення випуску електронних грошей, поповнення електронних гаманців електронними грошима, розповсюдження електронних грошей [31].

Таким чином ці дії дозволили зберегти довіру населення до фінансової системи, уникнути паніки, забезпечити ліквідність банків та підтримати стабільність платіжного ринку в умовах війни. Запроваджені валютні обмеження та контроль над готівковими операціями допомогли зменшити тиск на валютний ринок і стримати інфляційні процеси.

Сучасний кредитний ринок України представлений переважно банківським сектором, який є його основою (див. рис. 2.1). Станом на березень 2025 року в Україні діє 60 банків, які забезпечують переважну частину кредитування корпоративного сектору та фізичних осіб. За даними Національного банку України, зображених на рис. 2.1, банки утримують левову частку активів фінансової системи країни [27].

Рисунок 2.1 Структура активів фінансового сектору України, млрд грн

Джерело: побудовано автором на основі [32]

Крім банків, на ринку функціонують небанківські фінансові установи – юридичні особи, які набули в установленому законодавством порядку право надавати фінансові послуги, державне регулювання щодо яких здійснює Національний банк України. Вони відіграють важливу роль у сегменті споживчого кредитування та кредитування малого та середнього бізнесу, часто заповнюючи ніші, які не охоплюються банками через їхні більш жорсткі вимоги [33]. Так до переліку НБФУ належать:

- страхові компанії – організації, що беруть на себе за певну плату зобов'язання у разі настання страхового випадку відшкодувати страхувальникові або особам, яких він вказав, завданий збиток чи виплатити страхову суму;
- ломбарди – фінансові установи, які на власний ризик надають фінансові кредити фізичним особам за рахунок власних або залучених коштів, під заставу майна на визначений строк та під відсоток;
- факторингові компанії – установи, що займаються придбанням права вимоги до третьої особи (перш за все – права на заборгованість за договорами кредитування), переймаючи на себе ризик виконання подібних вимог та прийом платежів;
- кредитні установи (включно з мікрофінансовими організаціями) – компанії, що надають на тимчасове користування фізичним та юридичним особам грошові позики. Позичальник зобов'язується виплатити взятую суму та певну комісію (відсотки);
- кредитні спілки – організації, засновані фізичними особами, їх об'єднаннями з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків;
- лізингові компанії – інвестиційні організації, які надають кошти на придбання основних фондів підприємствами (виробничих приміщень, обладнання, транспорту) або дорогих товарів фізичними особами;
- компанії, що здійснюють переказ коштів;
- компанії, що здійснюють обмін валют;

- установи, що надають гарантії (поручительство);
- довірчі товариства;
- установи накопичувального пенсійного забезпечення;
- компанії, що управляють ФФБ – фондами фінансування будівництва/ФОН – фондами здійснення операцій з нерухомістю [33].

Основними групами з вищезазначених є страховики, кредитні спілки, фінансові компанії та ломбарди (див. рис. 2.2).

Після реформи «спліт» у 2020 році, НБУ став єдиним регулятором як банківських, так і небанківських фінансових установ. Це дозволило посилити нагляд за ринком та забезпечити більш прозорі умови для всіх учасників. У 2024 році кількість небанківських фінансових установ зменшилася з 1015 до 758, що свідчить про поступову консолідацію ринку та вихід з нього менш стійких гравців. А вже за даними першого кварталу 2025 року їх кількість знизилась ще до 721 установи (рис. 2.2).

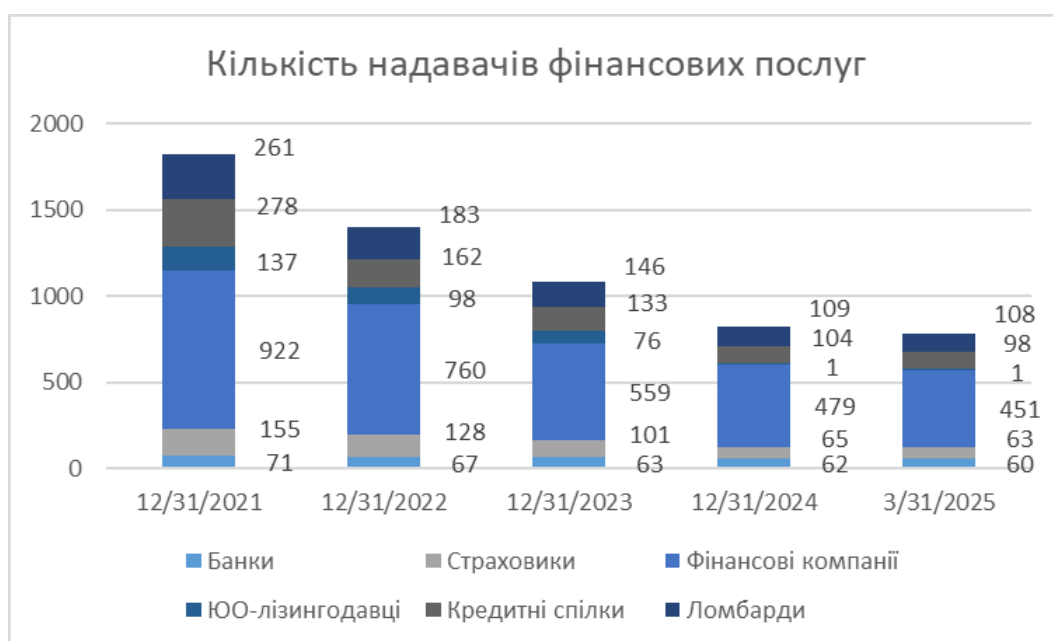

Рисунок 2.2 - Кількість надавачів фінансових послуг в Україні

Джерело: побудовано автором на основі [32]

З рис. 2.3 видно, що з даних за березень-січень 2025 року єдиною неприбутковою групою НБФО стали кредитні спілки. Всі інші сектори надавачів небанківських послуг були прибутковими.

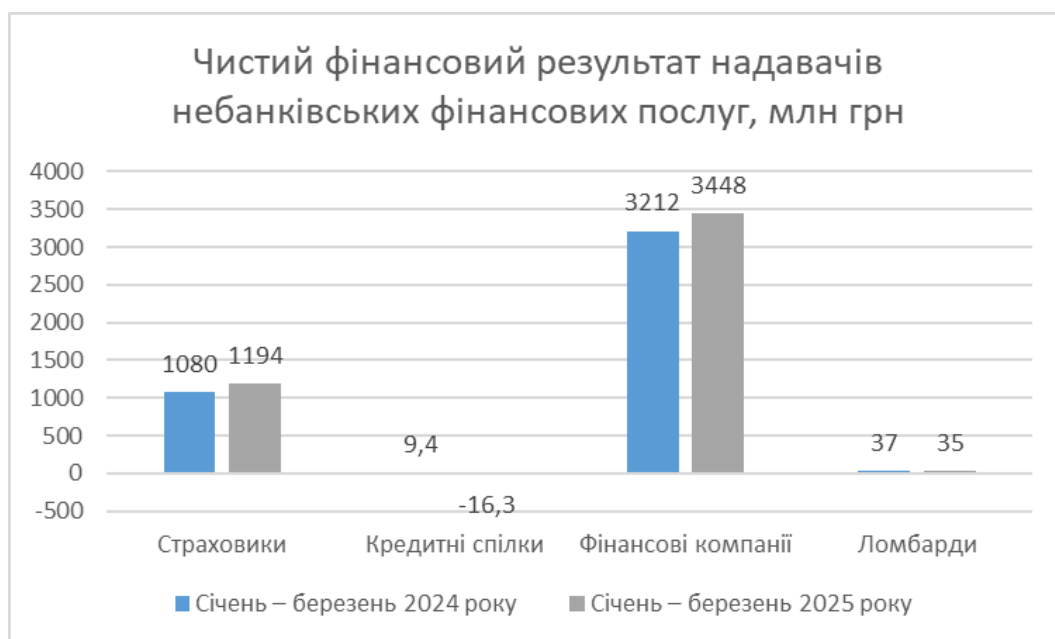

Рисунок 2.3 - Чистий фінансовий результат надавачів небанківських фінансових послуг в Україні, млн грн

Джерело: побудовано автором на основі [32]

Розглянемо більш детально динаміку основних секторів за даними НБУ за 2022 – 2025 роки.

У I кварталі активи ризикових страховиків зросли на 8%, а страховиків життя – на 3%. Протягом кварталу з ринку вийшли два ризикових страховики (рис. 2.4).

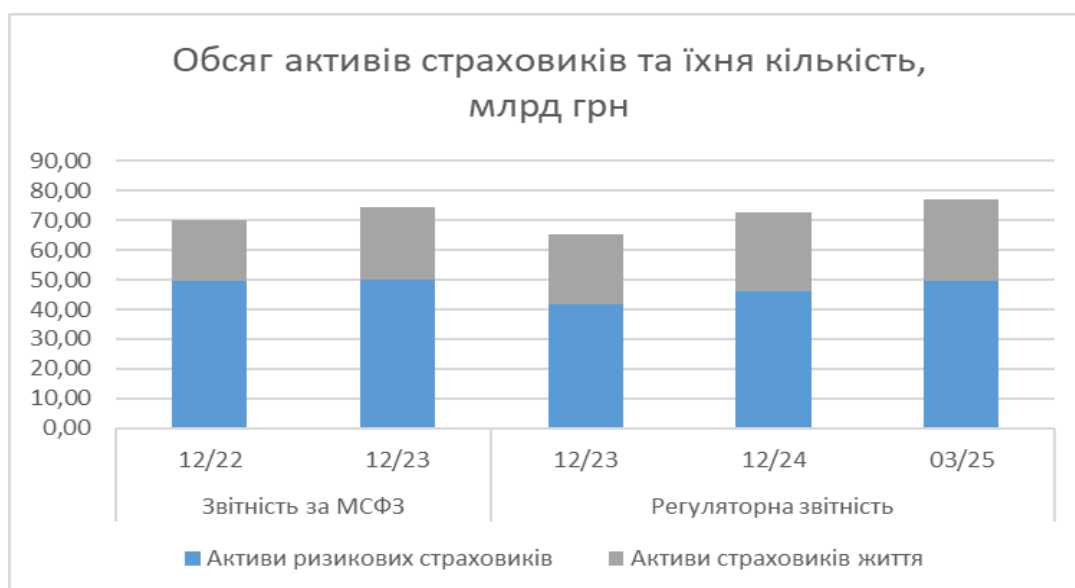

Рисунок 2.4 - Обсяг активів страховиків та їхня кількість в Україні, млрд грн

Джерело: побудовано автором на основі [32]

У І кварталі активи кредитних спілок зменшилися на 2.5%. Частка активів установ, що залучають депозити, зросла до 86% (рис. 2.5).

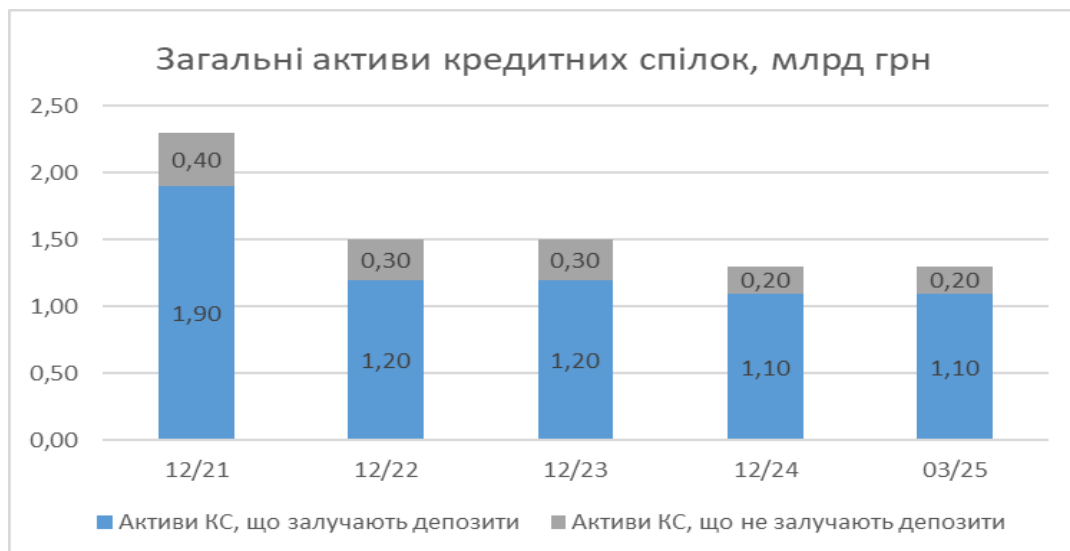

Рисунок 2.5 - Загальні активи кредитних спілок в Україні, млрд грн

Джерело: побудовано автором на основі [32]

Роль кредитних спілок зменшується через обмежені ресурси, високу вартість кредитів та конкуренцію з боку інших кредиторів. З рис. 2.6 можна побачити, що станом на перший квартал 2025 року діяльність кредитних спілок є операційно неефективною та збитковою, передусім через високі адміністративні витрати та різке зростання резервів під очікувані кредитні збитки.

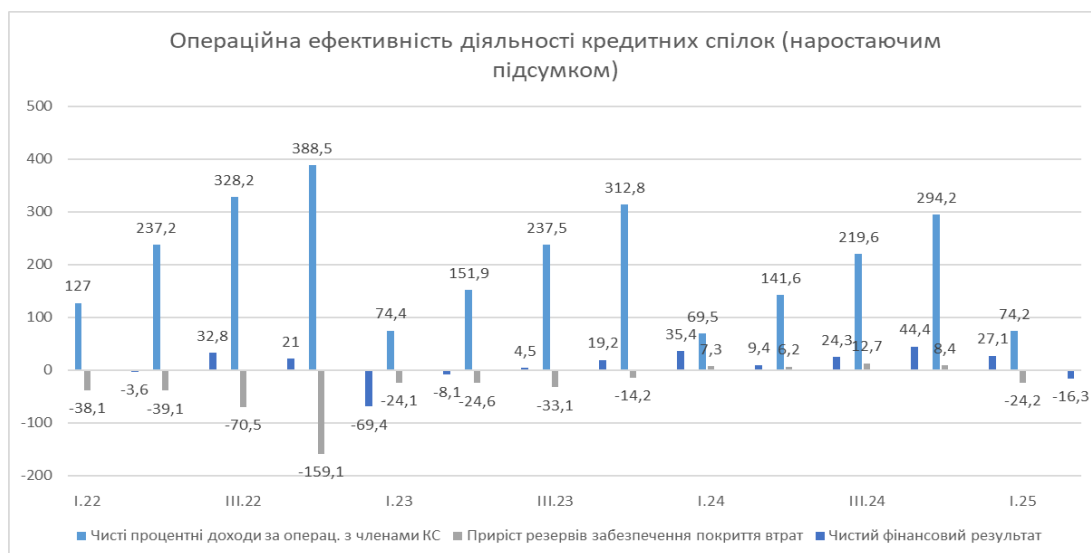

Рисунок 2.6 - Операційна ефективність діяльності кредитних спілок України (наростаючим підсумком)

Джерело: побудовано автором на основі [32]

У 2024 році обсяг активів фінансових компаній зріс на 2,3% у річному вимірі, незважаючи на зменшення обсягів наданих кредитів та фінансового лізингу. У першому кварталі 2025 року обсяг активів фінкомпаній зменшився на 1% через припинення діяльності окремими великими установами (див. рис. 2.7).

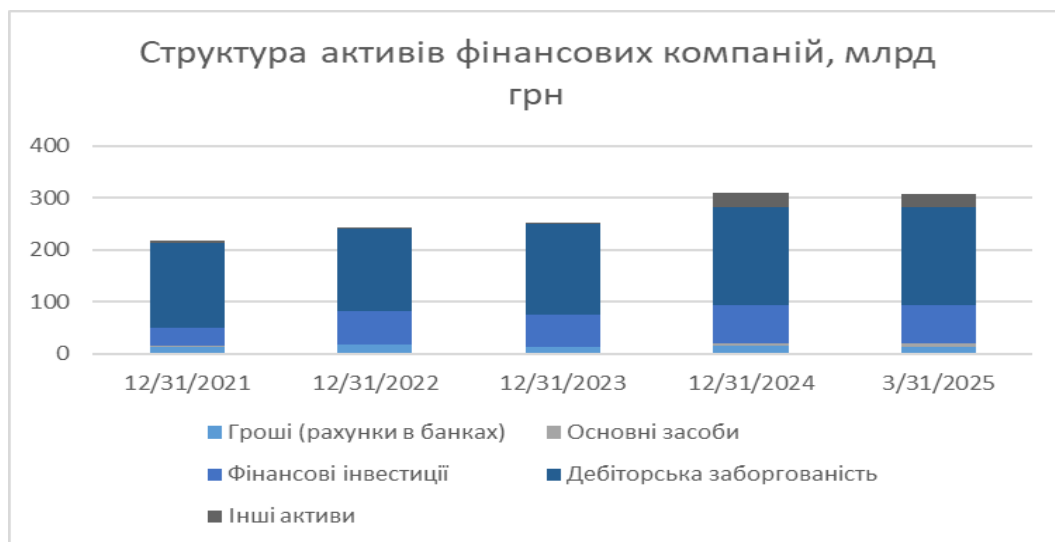

Рисунок 2.7 - Структура активів фінансових компаній України, млрд грн

Джерело: побудовано автором на основі [32]

Також зменшився обсяг нових кредитів, порівняно з 2024 роком, що для юридичних, так і для фізичних осіб (включаючи ФОП) (див. рис. 2.8).

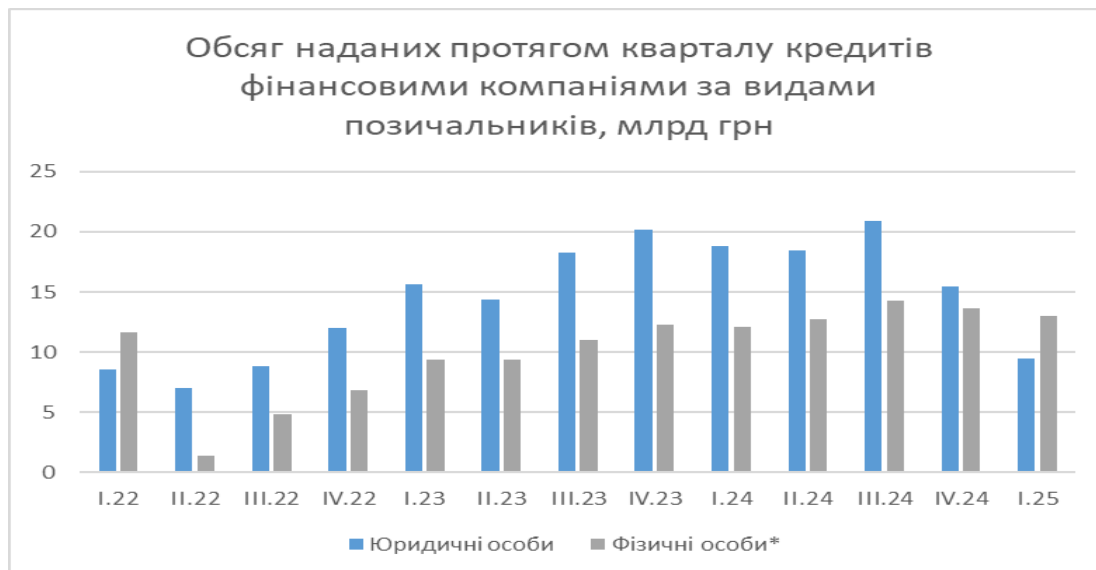

Рисунок 2.8 - Поквартальні обсяги кредитів, наданих фінансовими компаніями України за видами позичальників (2022-2024 р.р.), млрд грн

Джерело: побудовано автором на основі [32]

Регулювання кредитного ринку в Україні є динамічним процесом, що адаптується до економічних викликів, глобальних стандартів та, особливо, умов повномасштабної війни. Національний банк України відіграє центральну роль у цьому процесі, забезпечуючи стабільність та розвиток фінансової системи. До його обов'язків як регулятора входить ліцензування, нагляд (пруденційний та поведінковий), діагностика та стрес-тестування, а також валютне регулювання [27].

Ліцензування полягає в тому, що НБУ має право видавати та відкликати банківські ліцензії, а також ліцензії на провадження окремих видів діяльності для небанківських фінансових установ. Це забезпечує допуск на ринок лише фінансово стійких та відповідальних гравців. Порядок ліцензування банків визначений, зокрема, Положенням про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів [34].

Ще однією регуляторною функцією, що виконує НБУ, є нагляд. Він в свою чергу поділяється на два види: пруденційний та поведінковий.

Пруденційний нагляд спрямований на забезпечення фінансової стійкості та надійності банків. Він передбачає встановлення та контроль за дотриманням банками пруденційних нормативів, таких як норматив достатності регулятивного капіталу (H2), нормативи ліквідності (LCR, NSFR), норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (H7) тощо. Ці вимоги базуються на принципах Базельських угод (Базель II/III) [35, 36]. НБУ також здійснює контроль за якістю активів, формуванням резервів під очікувані кредитні збитки та управлінням ризиками.

Поведінковий нагляд забезпечує захист прав споживачів фінансових послуг, контроль за дотриманням вимог щодо розкриття інформації, прозорості умов кредитування, правил роботи з проблемною заборгованістю [37].

Діагностика та стрес-тестування проводяться Національним банком України для оцінки стійкості банків до несприятливих макроекономічних шоків, що є ключовим інструментом проактивного нагляду [26, 38].

Крім того, в умовах війни НБУ запровадив та продовжує здійснювати валютне регулювання для збереження макрофінансової стабільності, що впливає на транскордонні операції та доступність валютних кредитів [39].

Основною особливістю регулювання кредитного ринку України станом на зараз є воєнний стан. З огляду на зростання ризиків, обмежену платоспроможність населення та бізнесу, а також структурні трансформації в економіці, державна політика у сфері кредитування потребує чіткої регуляторної переорієнтації. Зусилля держави та фінансових регуляторів наразі зосереджені на двох ключових фокусах: зниженні ризиків для кредиторів та розвитку законодавчої бази як основи довгострокового стимулювання ринкового кредитування [40].

Перший фокус полягає в розбудові інституційних механізмів, що дозволяють підтримувати ліквідність банків та зменшувати кредитні ризики. Зокрема, йдеться про впровадження механізмів ризикоподілу між державою і фінансовими установами, що включають програми часткових гарантій, компенсації відсоткових ставок і розвиток інструментів довгострокового фондінгу. У відповідь на масштабне зростання частки проблемних кредитів (NPL), держава ініціює оновлення підходів до реструктуризації боргу, реформування процедур банкрутства та активізацію вторинного ринку проблемної заборгованості [40].

Особливого значення набуває доступ банків до довгострокових джерел фінансування, оскільки зовнішні ринки капіталу залишаються майже недоступними. Водночас Національний банк України, реагуючи на початок повномасштабного вторгнення, запровадив екстрені заходи для стабілізації фінансової системи. Серед них були фіксація обмінного курсу, обмеження валютних операцій, запровадження кредитних канікул, а також тимчасове пом'якшення регуляторних вимог до банків щодо формування резервів і визнання проблемних активів [26, 39].

Фізичне знищення інфраструктури, житла й виробничих потужностей стало прямою причиною втрати заставного майна та зростання частки дефолтних кредитів [41]. Крім того, масова внутрішня і зовнішня міграція населення призвела до асиметричної трансформації попиту на кредити: у безпечних регіонах

спостерігається його відновлення, тоді як у зонах бойових дій кредитна активність практично зникла. Ці процеси зумовлюють необхідність гнучкого реагування банків, які нині активно адаптують свої бізнес-моделі до нових реалій. Фінансові установи змінюють підходи до оцінки ризиків, зосереджуючись на кредитуванні критично важливих галузей, таких як агропромисловий комплекс та енергетика, і беруть активну участь у державних програмах підтримки, зокрема у програмі «Доступні кредити 5-7-9%» [26, 42, 43, 44].

Другий ключовий напрям державної політики пов'язаний із розвитком законодавчої інфраструктури, що має забезпечити повноцінне функціонування конкурентного ринкового середовища. У середньо- та довгостроковій перспективі це означає перехід від адміністративного стимулювання до формування сталих фінансових умов, де основну роль у наданні кредитів відіграватимуть комерційні фінансові установи. У цьому контексті пріоритетним завданням є реалізація політики сталого фінансування, яку Національний банк планує оновити до 2027 року [40].

Значна увага приділяється реформі іпотечного кредитування. Її метою є адаптація законодавства до європейських стандартів, підвищення прозорості ринку нерухомості та впровадження податкових стимулів для позичальників. Водночас важливим кроком є розвиток факторингу як інструменту короткострокового фінансування, зокрема через запровадження публічного реєстру відступлення грошових вимог та гармонізацію законодавства з нормами ЄС щодо боротьби з простроченими платежами та недобросовісною діловою практикою [40].

Окремий сегмент регуляторної трансформації стосується розширення можливостей фінансового лізингу, зокрема через запровадження пришвидшеної амортизації лізингового майна для стимулювання інвестиційної активності бізнесу. Крім того, перспективним напрямом розвитку є сек'юритизація кредитних активів, яка дозволить банкам трансформувати портфелі заборгованості у ліквідні фінансові інструменти та залучати додатковий капітал через ринки облігацій. Такий підхід розглядається як критично важливий у контексті відбудови країни та потреби в акумулюванні значних фінансових ресурсів.

Загалом, регуляторна політика України в сфері кредитування на сучасному етапі базується на поєднанні короткострокових стабілізаційних інструментів із середньо- та довгостроковими структурними реформами. Така комплексна стратегія спрямована на зміцнення довіри до банківської системи, відновлення кредитної активності та формування стійкої моделі економічного зростання в умовах воєнного протистояння та подальшої післявоєнної трансформації.

Моніторинг ключових показників дає змогу оцінити стан та динаміку кредитного ринку України. Основні дані доступні у щомісячних та щоквартальних публікаціях Національного банку України [41].

Одним з визначальних чинників розвитку кредитного ринку залишаються процентні ставки. В Україні вони традиційно залишаються на вищому рівні, ніж у країнах з розвинутою економікою, що відображає підвищені системні ризики, інфляційні очікування та високу вартість залучення фінансових ресурсів для банківських установ. Важливу роль у формуванні динаміки ставок відіграє облікова ставка Національного банку України. У 2022 році, у відповідь на воєнну агресію та інфляційні виклики, НБУ підвищив облікову ставку до 25%, що дозволило стабілізувати інфляцію та підтримати заощадження, але водночас призвело до зростання вартості кредитів для бізнесу і населення [41]. Ставки також суттєво диференціюються залежно від конкретного сегмента: у корпоративному секторі вони можуть бути нижчими завдяки заставі, тоді як у споживчому кредитуванні вартість залишається вищою, особливо за короткостроковими або беззаставними позиками.

Оцінка якості кредитного портфеля банків, зокрема за рівнем проблемних кредитів (NPL), є ще одним критичним індикатором стану ринку. У минулому високий рівень непрацюючих позик залишався великою проблемою українського банківського сектору, особливо після криз 2008-2009 та 2014-2015 років, коли частка NPL у деяких банках перевищувала 50%, що суттєво обмежувало їхню здатність до активного кредитування [45]. Втім, до початку повномасштабної війни завдяки послідовним заходам регулятора та уряду ситуація помітно покращилася, і частка проблемних кредитів знизилася приблизно до 27% станом на 1 березня 2022

року [41, 45; 46]. Проте з початком війни динаміка знову змінилася: внаслідок втрати активів, зниження платоспроможності та окупації територій значна частина позичальників не змогла обслуговувати кредити, що призвело до нового зростання NPL. Проте навіть зі стрімким погіршенням показника у 2023 році, останні дані показують, що частка непрацюючих кредитів у банківському секторі станом на 1 квітня 2025 року скоротилася вже до 28,6% (або на 1,7 відсоткових пункта порівняно з показником на початок року), що лише на 1,6% більше за найкращий показник – показник 2022 року [46].

2.2. Вплив глобальних економічних процесів на кредитування в Україні

Кредитний ринок України, будучи невід’ємною складовою глобальної фінансової системи, тісно залежить від загальносвітових економічних процесів. Світові фінансові кризи, монетарна політика провідних центральних банків, технологічні інновації та геополітична ситуація – всі ці фактори визначають умови кредитування в Україні, впливаючи на його вартість, доступність, обсяги та якість.

Яскравим прикладом глибокої залежності українського кредитного ринку від глобальних шоків стала світова фінансова криза 2008-2009 років, яка виявила вразливість банківської системи. Падіння ВВП, стрімке знецінення гривні, відтік капіталу, а також зростання безробіття та непрацюючих кредитів змусили банки значно обмежити кредитування та зосередитись на збереженні ліквідності. Врятувати ситуацію тоді частково вдалося завдяки співпраці з Міжнародним валютним фондом, який надав Україні позику приблизно 16,4 млрд. дол. США для стабілізації банківської системи [47].

Схожа динаміка, хоч і менш виражена, спостерігалась під час пандемії COVID-19. Банки тимчасово посилили умови кредитування через невизначеність, однак державні програми підтримки, такі як «Доступні кредити 5-7-9%», частково пом’якшили негативний вплив [44]. Проте черговий серйозний удар по кредитному

ринку спричинило повномасштабне вторгнення Росії в Україну у 2022 році. Кредитна активність різко скоротилася через фізичне знищення активів, міграцію бізнесу та населення, втрату доходів і територій. Частка проблемних кредитів знову зросла, що змусило Національний банк України та уряд вдаватися до екстрених заходів – регуляторних послаблень і державних гарантій [31].

Також необхідно зауважити, що внаслідок зміни геополітичної ситуації, попри високі ризики, спостерігається зростання активності міжнародних фінансових інституцій (МФО) в Україні. Великі гравці, зокрема Світовий банк, ЄБРР, ЄІБ, МВФ та KfW, нарощують підтримку, інвестуючи в проєкти з відновлення, модернізації інфраструктури, розвитку енергетики, підтримки малого та середнього бізнесу. Завдяки цій підтримці українські банки отримують доступ до довгострокових ресурсів і технічної допомоги, що посилює їхню стійкість і здатність відновлювати кредитування. Розглянемо більш детально інвестиційні проєкти великих МФО в Україні.

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) є провідною міжнародною фінансовою установою, яка сприяє розвитку ринкової економіки та демократії в країнах Центральної та Східної Європи, а також у країнах Середньої Азії та Південного Середземномор'я. Заснований у 1991 році, ЄБРР активно підтримує проєкти, що сприяють сталому розвитку, зокрема в галузях енергетики, інфраструктури, агробізнесу та фінансового сектору. Європейський банк реконструкції та розвитку має статус міжнародної фінансової організації з найвищим кредитним рейтингом (AAA). На даний час членами Банку є 75 країн, ЄС та ЄІБ. Україна є членом ЄБРР з 13.08.1992 [48, 49].

Лише у 2024 році банк інвестував в українську економіку 2,4 млрд євро. Станом на 1 квітня 2025 року сукупний обсяг виділеного Україні фінансування становить 22,09 млрд євро в рамках 626 проєктів. На стадії реалізації в державному секторі економіки знаходиться 12 спільних з ЄБРР проєктів загальним обсягом кредитів 2 395,0 млн євро (рис.2.9) [50].

Станом на 01.04.2025

№	№ угоди	Назва проекту	Сума кредиту в валюті кредиту з врахуванням анулювання	Валюта угоди	Дата підписання угоди	Дата початку проекту	Дата закінчення проекту	Вибірка 2020	Вибірка 2021	Вибірка 2022	Вибірка 2023	Вибірка 2024	Вибірка 2025	Загальна вибірка	%
1	54753	Аварійне відновлення гідроелектростанцій	200,00	EUR	17.02.2024	23.01.2025	20.03.2029						51,00	51,00	25,50%
2	55678	Підтримка критично-необхідної розподіленої генерації	80,00	EUR	06.12.2024	31.12.2024	06.12.2025						0,80	0,80	1,00%
3	54649	"Проект спеціальної капітальної підтримки НЕК "Укренерго"	150,00	EUR	15.12.2023	15.01.2024	30.09.2025					149,93	0,01	149,93	99,95%
4	54150	"Надзвичайна підтримка української залізниці"	200,00	EUR	09.06.2023	06.12.2023	31.12.2026				2,00	24,21	7,89	34,10	17,05%
5	54138	"Проект екстреного відновлення мережі електропередачі"	300,00	EUR	13.12.2022	25.01.2023	31.12.2025				162,07	65,30	1,46	228,83	76,28%
6	51975	"Проект розвитку АТ "Укрпошта": Логістична мережа та Сільське відділення"	63,00	EUR	16.11.2020	02.12.2021	30.06.2025		22,42	6,20	1,52	6,94		37,08	58,86%
7	50831	"Розвиток транс'європейської транспортної мережі (Україна-дорожні коридори)"	450,00	EUR	18.12.2020	12.11.2021	30.06.2027		1,00	1,90	0,00		1,60	4,50	1,00%
8	46411	"Подовження третьої лінії метрополітену у м. Харкові"	160,00	EUR	11.12.2017	13.03.2020	10.12.2026	1,60	0,75		0,00			2,35	1,47%

Рисунок 2.9 - Вибірка проєктів ЄБРР для реалізації в Україні станом на 1.04.2025

Джерело: Міністерство Фінансів України [48]

Приклади проєктів в Україні:

- Підтримка відновлюваної енергетики: У 2024 році ЄБРР створив спільне підприємство з компанією GOLDBECK SOLAR для реалізації проєктів сонячної енергетики загальною потужністю до 500 МВт в Україні [51].
- Розвиток екологічного транспорту: У 2021 році ЄБРР надав кредит у розмірі 20 млн євро компанії «Віннер» для підтримки імпорту та розвитку інфраструктури екологічних автомобілів в Україні [51].
- Енергоефективність в агросекторі: У 2023 році агропромхолдинг «Астарта-Київ» отримав від ЄБРР кредит з інноваційною структурою змішаного фінансування, пов'язаного з досягненням кліматичних цілей, зокрема зі зменшенням викидів парникових газів на 44% до 2030 року [51].
- Муніципальні проєкти: Місто Львів отримало золоту нагороду ЄБРР у категорії «Екологічна та соціальна практика» за реалізацію восьми муніципальних проєктів, спрямованих на покращення екологічності комунальних послуг, включаючи громадський транспорт, очищення стічних вод та виробництво біогазу [51].

Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) є фінансовою установою Європейського Союзу, яка надає довгострокове фінансування для підтримки економічного розвитку, соціальної згуртованості та екологічної стійкості країн-членів та партнерів ЄС. Банк було створено у 1957 році, і станом на сьогодні акціонерами ЄІБ є 27 країн Європейського Союзу. Європейський інвестиційний банк здійснює не тільки кредитну діяльність, але й виступає найбільшим позичальником грошових ресурсів на міжнародних фінансових ринках капіталу. Банк активно підтримує проекти, що сприяють сталому розвитку, зокрема в галузях енергетики, інфраструктури, охорони здоров'я та освіти [52].

ЄІБ є одним із ключових фінансових партнерів України, особливо в контексті відновлення після початку повномасштабної війни у 2022 році. У 2024 році ЄІБ та Європейська комісія підписали угоду про гарантії на суму 2 млрд євро, що дозволить інвестувати в термінове відновлення та реконструкцію України, зокрема в енергетичну, транспортну та соціальну інфраструктуру [52].

Станом на 01 березня 2025 року проектний портфель ЄІБ у державному секторі складає 29 проектів загальним обсягом 5,75 млрд євро, з яких на стадії реалізації знаходиться 24 проекти на суму 4,9 млрд євро. В рамках реалізації цих проектів станом на 01 квітня 2025 року вибрано 3 096,4 млн євро (рис.2.10) [52].

№	Назва проекту	Сума позики в валюті позики	Валюта угоди	Стадія проекту	Дата початку проекту	Кінцева дата доступності коштів	Вибірка 2022	Вибірка 2023	Вибірка 2024	Загальна вибірка	%
1	Проект «Завершення будівництва метрополітену у м. Дніпропетровську»*	152,00	EUR	реалізація	25.10.2013	31.12.2023	0,00	0,00	0,00	35,33	23%
2	Проект «Реабілітація гідроелектростанції»	200,00	EUR	реалізація	21.09.2012	31.12.2023	0,00	133,00	0,00	200,00	100%
3	Проект «Будівництво повітряної лінії 750 кВ Рівненська АЕС – Київська»*	150,00	EUR	реалізація	20.10.2008	31.12.2023	0,00	0,00	0,00	112,45	75%
4	Проект «Будівництво повітряної лінії 750 кВ Запорізька АЕС – Каховська»*	175,00	EUR	реалізація	16.09.2011	31.12.2023	0,00	0,00	0,00	72,70	42%
5	Проект «Європейські дороги України II» (Проект покращення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг на підходах до м. Києва)»*	450,00	EUR	реалізація	27.05.2011	31.07.2022	0,00	0,00	43,48	280,43	62%
6	Проект «Міський громадський транспорт України»	200,00	EUR	реалізація	11.11.2016	11.05.2025	4,60	17,40	33,74	93,23	47%

Рисунок 2.10 - Вибірка проектів ЄІБ для реалізації в Україні станом на 1.04.2025

Джерело: Міністерство Фінансів України [52]

Приклади проєктів в Україні:

- Відновлення соціальної інфраструктури: ЄІБ надав 55 млн євро для реконструкції лікарень, соціального житла, освітніх закладів, систем опалення, водопостачання та інших критичних об'єктів соціальної інфраструктури в різних регіонах України.
- Модернізація водопостачання та каналізації: У 2025 році ЄІБ підписав фінансові угоди на загальну суму близько 200 млн євро для реалізації проєктів з модернізації муніципальної водної інфраструктури та відновлення об'єктів водо- та теплопостачання, а також модернізації житлового фонду, лікарень, шкіл та інших соціальних об'єктів.

Кредитна установа для відбудови (KfW) є державною фінансовою установою Німеччини, яка надає фінансування для підтримки економічного розвитку, соціальної згуртованості та екологічної стійкості в Німеччині та за її межами. KfW активно підтримує проєкти, що сприяють сталому розвитку, зокрема в галузях енергетики, інфраструктури, охорони здоров'я та освіти [53, 54].

KfW є одним із ключових фінансових партнерів України, особливо в контексті відновлення після початку повномасштабної війни у 2022 році. Фінансова підтримка KfW охоплює різні сектори, включаючи енергетику, соціальну інфраструктуру та підтримку малого та середнього бізнесу [53, 55]

На стадії реалізації знаходяться 11 інвестиційних проєктів загальним обсягом ресурсу 301,27 млн євро, з яких станом на 01 квітня 2025 року використано 144,27 млн євро (47,89%) (рис.2.1).

Приклади проєктів в Україні:

- Підтримка енергетичної інфраструктури: KfW підписав нові контракти з оператором електромережі «Укренерго» на загальну суму близько 45 млн євро для ремонту, модернізації та захисту енергетичної інфраструктури України.

№	Дата угоди	Назва проекту	Сума позики в валюті позики	Анулювано	Сума кредиту/гранту у валюті кредиту/гранту з врахуванням анулювання	Валюта угоди	Дата початку проекту	Дата закінчення проекту	Вибірка 2021	Вибірка 2022	Вибірка 2023	Вибірка 2024	Вибірка 2025	Загальна вибірка	%
Кредити															
Всього кредити:					285,10	EUR			21,19	11,48	34,74	4,89	2,11	126,76	47,82%
1	10.06.2024	"Підвищення ефективності передачі електроенергії (інтеграція української ОЕС до європейської об'єднаної енергосистеми) IV"	30,40	0,00	30,40	EUR	10.06.2024	30.12.2029						0,00	0,00%
2	29.12.2023	"Підвищення ефективності передачі електроенергії (інтеграція української ОЕС до європейської об'єднаної енергосистеми) III"	24,00	0,00	24,00	EUR	29.12.2023	30.12.2029						0,00	0,00%
3	29.12.2021	"Проект муніципального водного господарства м. Чернівці, стадія 2"	21,55	0,00	21,55	EUR	29.12.2021	30.12.2026					1,86	1,86	8,62%
4	19.12.2022	"Підвищення ефективності передачі електроенергії (Модернізація підстанцій) II"	32,50	0,00	32,50	EUR	19.12.2022	31.12.2028			26,74	4,64		31,38	96,56%
5	30.11.2021	"Енергоефективність у громадах"	25,50	0,00	25,50	EUR	30.11.2021	30.12.2025						0,00	0,00%
6	10.10.2016	"Реконструкція підстанцій у східній частині України"	150,00	76,35	73,65	EUR	10.10.2016	30.12.2025	18,89	10,52	4,58			73,65	100,00%
7	06.02.2015	"Проект муніципального водного господарства м. Чернівці, стадія 1"	17,00	0,00	17,00	EUR	03.03.2016	30.12.2024	0,29		3,43	0,16	0,25	4,13	24,28%

Рисунок 2.11 – Вибірка проектів KfW для реалізації в Україні станом на 1.04.2025

Джерело: Міністерство Фінансів України [53]

- Розвиток соціальної інфраструктури: KfW підтримує проекти з реконструкції та розвитку муніципальної інфраструктури, включаючи створення житла для внутрішньо переміщених осіб, модернізацію шкіл та лікарень, а також забезпечення енергоефективності будівель.
- Підтримка малого та середнього бізнесу: KfW надає фінансування для підтримки малого та середнього бізнесу в Україні, сприяючи економічній стійкості та розвитку підприємництва в регіоні.

Окрему роль у визначенні умов кредитування відіграє монетарна політика провідних центральних банків, передусім Федеральної резервної системи США та Європейського центрального банку. Їхні рішення щодо ключових ставок визначають глобальну вартість капіталу. Наприклад, у періоди «дорогих грошей» (підвищення ставок) для українських банків та уряду дорожчає зовнішнє фінансування, а міжнародні інвестори переорієнтовуються на безпечні активи розвинених країн. Навпаки, у періоди низьких ставок та політики кількісного пом'якшення український ринок стає привабливішим для пошуку прибуткових інвестицій, що збільшує приплив капіталу та сприяє зниженню вартості кредитів.

Такі коливання прямо впливають на ліквідність банківської системи України та її кредитну спроможність.

Окремий вимір глобального впливу – технологічні трансформації. Розвиток фінансових технологій (FinTech) значно змінює доступ до кредитів. В Україні швидко розвиваються діджитал-банкінг і небанківське кредитування, зокрема через Monobank та ПриватБанк, що використовують інноваційні скорингові моделі на базі Big Data та AI. Це дозволяє ефективно оцінювати ризики та кредитоспроможність позичальників навіть без класичної кредитної історії, забезпечуючи інклюзивність фінансових послуг [56, 57]. У перспективі потенційно революційними можуть стати технології блокчейну: децентралізовані кредитні платформи, смарт-контракти, прозорі реєстри трансакцій – усе це здатне підвищити ефективність і довіру до кредитного ринку. Хоча в Україні такі рішення перебувають ще на ранньому етапі, їхній розвиток неминуче трансформує фінансову інфраструктуру.

Таким чином, кредитування в Україні не є ізольованим процесом, а напряду залежить від глобального економічного середовища. Глобальні кризи, монетарна політика, геополітичні трансформації, міжнародне партнерство та технологічні інновації – все це формує реалії, в яких працюють українські фінансові установи. Сьогодні, в умовах війни, саме завдяки активній участі міжнародних фінансових інституцій та впровадженню сучасних технологій Україна має шанс не лише зберегти функціонування кредитного ринку, а й закласти основи для його трансформації й зростання у післявоєнний період.

2.3. Проблеми та перспективи розвитку кредитного ринку України у контексті вступу до Європейського Союзу

Вступ України до Європейського Союзу є стратегічною метою, що має трансформаційний потенціал для всієї економіки країни, включаючи кредитний ринок. Цей процес відкриває значні можливості для інтеграції у європейську

фінансову систему, однак одночасно супроводжується низкою системних викликів, які потребують рішень на законодавчому, інституційному та інвестиційному рівнях.

Одним із ключових викликів у цьому контексті є повна гармонізація українського фінансового законодавства з правом ЄС, зокрема з *Acquis Communautaire* – комплексом правових норм і судової практики Євросоюзу. Йдеться, зокрема, про імплементацію таких актів, як Директива 2013/36/ЄС (CRD IV) та Регламент (ЄС) № 575/2013 (CRR), які визначають вимоги до капіталу банків, а також Директиви MiFID II і PSD2, що регламентують діяльність фінансових ринків і платіжних послуг відповідно [58, 59, 60]. Україна вже зробила суттєві кроки в цьому напрямку у межах виконання Угоди про асоціацію, однак імплементація значної частини норм залишається неповною. Національний банк України (НБУ) у своїй Стратегії розвитку кредитування на 2024-2026 роки наголошує на необхідності законодавчих змін для впровадження нових підходів до управління ризиками, посилення корпоративного управління та впровадження європейських підходів до моніторингу фінансової стабільності [40].

Законодавча трансформація вимагає не лише нормативної роботи, а й якісної зміни людського капіталу. Банківські фахівці та регулятори повинні опанувати нові методики оцінки кредитних, ринкових і операційних ризиків, розуміти вимоги до звітності за стандартами ЄС, такими як МСФЗ 9, та відповідати вимогам Базеля III. Недостатній рівень підготовки персоналу, зокрема відсутність досвіду роботи за європейськими регуляторними стандартами, становить значний ризик для темпів та ефективності інтеграції [61].

Ще одним важливим питанням є забезпечення фінансової спроможності банківської системи до змін. Імплементація європейських вимог щодо капіталізації, модернізації IT-систем, кібербезпеки та ризик-менеджменту вимагає значних інвестицій. Оскільки війна істотно послабила фінансову стійкість багатьох банків, а частка проблемних кредитів зросла, формування додаткових резервів та підвищення рівня капіталу стали критичними факторами стабільності [62].

Попри ці виклики, перспективи, які відкриває вступ до ЄС, є надзвичайно потужними. Інтеграція в європейський фінансовий простір означатиме доступ

українських банків та компаній до глибших та дешевших ринків капіталу. Це, своєю чергою, дозволить знижувати вартість кредитних ресурсів, що матиме позитивний ефект для бізнесу, особливо в контексті відбудови економіки після війни. Очікується, що рівень процентних ставок за кредитами для підприємств і населення знизиться, а обсяги кредитування суттєво зростуть завдяки покращенню умов фінансування [63, 64].

Зростання конкуренції з боку європейських банків, які отримають доступ до українського ринку, стане додатковим стимулом для підвищення якості банківських послуг та впровадження інноваційних фінансових продуктів. Це також сприятиме зростанню фінансової грамотності населення, зниженню комісій та підвищенню прозорості банківської системи. Водночас, інтеграція у європейську платіжну інфраструктуру дозволить суттєво підвищити ефективність транзакцій та зменшити їхню собівартість.

Покращення інвестиційного клімату – ще один очікуваний наслідок членства в ЄС. Зниження політичних і регуляторних ризиків, підвищення довіри інвесторів і збільшення прямих іноземних інвестицій стануть фундаментом для довгострокового кредитування інфраструктурних, промислових і підприємницьких проєктів. Це створить додатковий попит на банківські кредити та розширить кредитний портфель фінансових установ.

Інституційний розвиток відіграє не менш важливу роль. Подальше зміцнення незалежності НБУ, його спроможності до здійснення пруденційного нагляду та гармонізації підходів до оцінки фінансової стабільності із європейськими стандартами забезпечить системну стійкість фінансового сектору. Програми технічної допомоги ЄС, зокрема Twinning, сприятимуть обміну досвідом між українськими органами влади та регуляторами країн-членів ЄС, покращуючи спроможність до ефективного регулювання фінансових ринків [65].

ЄІБ та ЄБРР, які вже є активними партнерами України, продовжуватимуть і розширюватимуть підтримку фінансового сектору. Вони надають гарантії українським банкам для стимулювання кредитування малого і середнього бізнесу, фінансують інфраструктурні проєкти та відновлення критичних секторів економіки

[66, 67]. Участь України в таких ініціативах, як COSME чи InvestEU після вступу до ЄС, створить додаткові інструменти для зниження ризиків банківського кредитування та полегшення доступу до фінансів для підприємців [68].

Отже, хоча трансформація кредитного ринку України у рамках євроінтеграції пов'язана з високими вимогами до реформ, кадрової спроможності та фінансових ресурсів, довгострокові вигоди від членства в ЄС є очевидними. Це не лише сприятиме відновленню після війни, а й забезпечить стійке економічне зростання через підвищення ефективності, прозорості та інтегрованості українського фінансового сектору в європейський простір.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження глобальних імперативів розвитку світового кредитного ринку було розглянуто як загальнотеоретичні основи його функціонування, так і сучасні практичні виклики, з якими стикається кредитний ринок України в умовах воєнної агресії та в перспективі вступу до Європейського Союзу. Підсумки роботи дозволяють зробити низку узагальнень і висновків, які відповідають поставленим завданням.

Світовий кредитний ринок у сучасних умовах виступає складним і багаторівневим фінансовим середовищем, де переплітаються національні, регіональні та глобальні інтереси. Його структура включає як традиційні інститути – комерційні банки, кредитні спілки, міжнародні фінансові організації, так і новітні цифрові платформи, що дедалі більше беруть участь у трансформації кредитних послуг. Сутність світового кредитного ринку полягає у забезпеченні перерозподілу фінансових ресурсів між секторами економіки, країнами та континентами задля підвищення ефективності використання капіталу та підтримки економічного зростання.

Суб'єктами світового кредитного ринку є не лише традиційні позичальники й кредитори, а й держави, транснаціональні корпорації, міжнародні фінансові інститути, центральні банки, інвестиційні фонди. Їхні інтереси, мотивації та механізми функціонування формують складну мережу взаємозв'язків, де ключову роль відіграють нормативне середовище, регуляторна політика, ринкова конкуренція та ступінь інтегрованості економік. Особливе місце у функціонуванні ринку посідають механізми оцінювання кредитного ризику, монетарного регулювання, банківського нагляду та обміну фінансовою інформацією, які забезпечують його стійкість і керованість.

Розвиток світового кредитного ринку значною мірою визначається сукупністю як зовнішніх, так і внутрішніх чинників. До ключових факторів, що

впливають на його еволюцію, належать: глобалізація капіталу, цифровізація фінансових процесів, макроекономічна політика провідних країн, геополітична напруженість, циклічність економічного розвитку, зміна регуляторних підходів, кліматичні виклики та потреба в «зеленому» фінансуванні.

В українському контексті особливий інтерес становить дослідження становлення та сучасного стану кредитного ринку в умовах військового вторгнення. Історія розвитку вітчизняного кредитного ринку демонструє етапність формування його інституційної бази – від домінування державних банків до зростання ролі комерційних установ, впровадження міжнародних стандартів регулювання та посилення ролі Національного банку України як головного наглядача. У сучасних умовах війна стала безпрецедентним чинником впливу на всі сегменти кредитного ринку: скорочення економічної активності, ризики неплатоспроможності, руйнування інфраструктури, масові переміщення населення. Усе це загостило проблему доступу до кредитних ресурсів і поставило нові виклики перед регулятором.

Попри складну ситуацію, НБУ продовжує виконувати функції стабілізатора та координатора фінансової системи. Завдяки своєчасним крокам з підтримки ліквідності банків, пом'якшенню монетарної політики, реструктуризації боргів і реалізації антикризових програм вдалося уникнути масового банкрутства банків та забезпечити відносну стабільність на ринку. Статистичні дані свідчать про поступове відновлення кредитної активності в порівнянні з 2022-2023 роками, зростання обсягів нових кредитів, покращення платіжної дисципліни, відновлення довіри населення та бізнесу до банківської системи.

Однак, навіть попри позитивну динаміку, український кредитний ринок досі перебуває у зоні підвищеної турбулентності. Його адаптація до нових реалій вимагає не лише реактивних, а й стратегічних змін. Однією з головних умов стабілізації й подальшого розвитку є наявність безпекової визначеності, завершення активної фази бойових дій та перехід до етапу сталого відновлення. Інвестиційна привабливість України безпосередньо залежить від внутрішньої

політичної стабільності, чіткості економічної стратегії та гарантій дотримання прав інвесторів.

З огляду на перспективу вступу до Європейського Союзу, важливим імперативом стає гармонізація національного регулювання із нормами та практиками ЄС. Проте, адаптація не може обмежуватись лише законодавчими змінами. Необхідно забезпечити належну підготовку фахівців, цифрову трансформацію банківських систем, прозорість фінансової звітності, створення інституційних передумов для ефективної імплементації норм ЄС у практику банківської справи. У цьому контексті особливої ваги набуває «Стратегія розвитку кредитування», запропонована НБУ, яка визначає ключові пріоритети: пріоритизація енергетичного сектору та оборонно-промислового комплексу при підготовці нових регуляцій, підтримка мікро-, малого та середнього бізнесів тощо.

Водночас майбутнє українського кредитного ринку нерозривно пов'язане з повоєнною відбудовою. Масштаб інфраструктурних руйнувань, потреба в модернізації економіки, енергетичній трансформації, адаптації до кліматичних викликів вимагає залучення колосальних інвестицій. Саме тому важливо вже сьогодні вибудовувати довгострокові партнерства з міжнародними фінансовими організаціями, укладати угоди про підтримку інвестиційних фондів і відбудовчих програм. Такі ініціативи, як створення Фонду відновлення України у рамках домовленості зі США, співпраця з МВФ, ЄІБ, ЄБРР – усе це формує платформу для майбутнього кредитного забезпечення відновлення економіки. Але ці кроки повинні супроводжуватись системними реформами, посиленням прозорості, ефективності регуляторних процедур і зміцненням інституційної спроможності держави.

Підсумовуючи проведені дослідження, можна зробити висновок, що глобальні імперативи – від безпекових викликів до інтеграційних процесів – стають ключовими чинниками трансформації кредитного ринку як у світі загалом, так і в Україні зокрема. Для України кредитний ринок є не лише фінансовим інструментом, а й засобом структурної модернізації економіки, підвищення добробуту населення, відновлення територій. Реалізація потенціалу цього ринку

потребує комплексного підходу: поєднання гнучкої політики НБУ, міжнародної підтримки, внутрішніх реформ та стратегічного бачення майбутнього країни в європейському фінансовому просторі.

Таким чином, результати дослідження засвідчують, що попри складну геополітичну та економічну ситуацію, Україна має всі шанси сформувати сучасний, конкурентоспроможний кредитний ринок, здатний інтегруватись у світову фінансову систему, забезпечити посткризовий розвиток та залучення інвестицій задля сталого економічного зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Mishkin, F. S. The Economics of Money, Banking, and Financial Markets [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу: <https://www.pearson.com/en-us/subject-catalog/p/the-economics-of-money-banking-and-financial-markets/P200000005535>
2. Eichengreen, B. J. Globalizing Capital: A History of the International Monetary System [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу: <https://press.princeton.edu/books/paperback/9780691193908/globalizing-capital>
3. Stiglitz, J. E. Globalization and Its Discontents [Електронний ресурс]. – 2003. – Режим доступу: <https://wnorton.com/books/Globalization-and-Its-Discontents/>
4. Fabozzi, F. J. The Handbook of Fixed Income Securities [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу: <https://www.mhprofessional.com/9781260473902-usa-the-handbook-of-fixed-income-securities/>
5. Мочерний, В. О. Економічний словник-довідник [Електронний ресурс]. – 2001. – С. 204. – Режим доступу: <https://archive.org/details/eksl1995/page/204/mode/2up>
6. Cameron, R., & Neal, L. A Concise Economic History of the World [Електронний ресурс] // Oxford University Press. – 2016. – Режим доступу: <https://global.oup.com/academic/product/a-concise-economic-history-of-the-world-9780199580279>
7. Bank for International Settlements (BIS). BIS Quarterly Review, Statistical Annexes [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bis.org/statistics/qrt.htm>
8. Hull, J. C. Options, Futures, and Other Derivatives [Електронний ресурс] // 11-е вид. – Pearson. – 2022. – Режим доступу: <https://www.pearson.com/store/p/options-futures-and-other-derivatives/P100000816756>
9. International Monetary Fund (IMF). Global Financial Stability Report: Financial and Climate Policies for a High-Interest-Rate Era [Електронний ресурс]. – Жовтень

2023. — Режим доступу: <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2023/10/10/global-financial-stability-report-october-2023>
10. Saunders, A., & Cornett, M. M. Financial Institutions Management: A Risk Management Approach [Електронний ресурс]. — 2018. — Режим доступу: [http://213.55.90.4/admin/home/Dmu%20Academic%20Resource/FBE/Accounting%20And%20Finace/2nd%20Year/Anthony%20Saunders_%20Marcia%20Millon%20Cornett%20-%20Financial%20Institutions%20Management_%20A%20Risk%20Management%20Approach-McGraw-Hill%20Education%20\(2017\).pdf](http://213.55.90.4/admin/home/Dmu%20Academic%20Resource/FBE/Accounting%20And%20Finace/2nd%20Year/Anthony%20Saunders_%20Marcia%20Millon%20Cornett%20-%20Financial%20Institutions%20Management_%20A%20Risk%20Management%20Approach-McGraw-Hill%20Education%20(2017).pdf)
11. Мозговий, О. М., Мусієць, Т. В., Руденко-Сударєва, Л. В. та ін. Міжнародні фінанси [Електронний ресурс] / за заг. ред. О. М. Мозгового. — Київ : КНЕУ, 2016. — 515 с. — Режим доступу: <https://ir.kneu.edu.ua/items/58dbd79d-d4b4-4c03-a6c2-34cc78bac27c>
12. Галіцейська, Ю. М. Міжнародні ринки грошей і капіталів: навч. посіб. [Електронний ресурс] / Ю. М. Галіцейська. — Тернопіль : Вектор, 2013. — Режим доступу: https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/3541/1/%D0%93%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%86%D0%B5%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%9C%D0%9E%D0%9D.pdf
13. Bank for International Settlements (BIS). Credit-to-GDP gaps [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://data.bis.org/topics/CREDIT_GAPS
14. Bereau Adélie, A. Inflation: from credit risk to bank failures, the Central banks on the alert [Електронний ресурс]. — 2023. — Режим доступу: <https://www.linkedin.com/pulse/inflation-from-credit-risk-bank-failures-central-bereau-adelise/>
15. GDS Link. How Inflation Impacts Credit Risk Management [Електронний ресурс]. — 13 квітня 2022. — Режим доступу: <https://gdslink.com/credit-risk-management-high-inflation>

16. World Bank. Worldwide Governance Indicators [Електронний ресурс]. – 2024. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators>
17. World Bank. Doing Business Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://openknowledge.worldbank.org/collections/b508b80e-72eb-5965-936f-bb308adcbb08>
18. World Economic Forum. The Future of Financial Infrastructure: An Ambitious Look at How Blockchain Can Reshape Financial Services [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу: <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-financial-infrastructure-an-ambitious-look-at-how-blockchain-can-reshape-financial-services/>
19. OECD. The Tokenisation of Assets and Potential Implications for Financial Markets [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу: https://www.oecd.org/en/publications/the-tokenisation-of-assets-and-potential-implications-for-financial-markets_83493d34-en.html
20. International Monetary Fund (IMF). Fintech Notes: Decentralized Finance and Financial Stability [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу: <https://www.imf.org/en/Publications/fintech-notes>
21. McKinsey & Company. One year in: Lessons learned in scaling up generative AI for financial services [Електронний ресурс]. – 29 травня 2024. – Режим доступу: <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/banking-matters/one-year-in-lessons-learned-in-scaling-up-generative-ai-for-financial-services>
22. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Health at a Glance 2023: Demographic Trends [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу: https://www.oecd.org/en/publications/health-at-a-glance-2023_7a7afb35-en/full-report/demographic-trends_e7faed7b.html
23. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Ageing [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oecd.org/en/topics/policy-issues/ageing.html>
24. PwC. ESG-focused institutional investment seen soaring 84% to US\$33.9 trillion in 2026, making up 21.5% of assets under management: PwC report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pwc.com/uk/en/issues-and-ideas/2024/esg/esg-focused-institutional-investment-seen-soaring-84-to-us33.9-trillion-in-2026-making-up-21.5-of-assets-under-management-pwc-report.html>

- ресурс]. – 2022. – Режим доступу: <https://www.pwc.com/id/en/media-centre/press-release/2022/english/esg-focused-institutional-investment-seen-soaring-84-to-usd-33-9-trillion-in-2026-making-up-21-5-percent-of-assets-under-management-pwc-report.html>
25. Precedence Research. ESG Investing Market Size to Surpass USD 167.49 Trillion by 2034 [Електронний ресурс]. – 27 травня 2025. – Режим доступу: <https://www.precedenceresearch.com/esg-investing-market>
26. Закон України. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III (ред. 10.01.2025) / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
27. Національний банк України (НБУ). Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>
28. Fondy. Ukrainian financial system: formation and development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://fondy.ua/uk/blog/ukrainian-financial-system-formation/>
29. Законодавчий акт. Указ Президента України «Про грошову реформу в Україні» [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 25 серпня 1996 р. № 762/96. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/762/96#Text>
30. Національний банк України (НБУ). Велике банківське очищення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://badbanks.bank.gov.ua/>
31. Національний банк України (НБУ). Про роботу банківської системи та валютного ринку з 24 лютого 2022 року в умовах воєнного стану по всій території України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/pro-robotu-bankivskoyi-sistemi-ta-valyutnogo-rinku-z-24-lyutogo-2022-roku-za-umovi-voyennogo-stanu-po-vsiy-teritoriyi-ukrayini>
32. Національний банк України (НБУ). Огляд небанківського фінансового сектору, травень 2025 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-nebankivskogo-finansovogo-sektoru-traven-2025-roku>
33. Адвокатське бюро «Аронович і партнери». Реєстрація в НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.aronovich.com.ua/reiestratsiia-v-nbu>

34. Національний банк України (НБУ). Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів: Постанова Правління НБУ № 149 від 22.12.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0149500-18#n27>
35. Національний банк України (НБУ). Положення про порядок визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Постанова Правління НБУ № 351 від 30.06.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1129-16>
36. Національний банк України (НБУ). Положення про здійснення Національним банком України нагляду за дотриманням банками пруденційних нормативів: Постанова Правління НБУ № 137 від 04.09.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1178-18>
37. Національний банк України (НБУ). Положення про захист прав споживачів фінансових послуг: Постанова Правління НБУ № 18 від 10.09.2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1020-20>
38. Національний банк України (НБУ). Звіти про фінансову стабільність: результати стрес-тестування та діагностики банків, аналіз NPL [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/stability>
39. Національний банк України (НБУ). Офіційний сайт – розділ "Валютний ринок": актуальні дані про валютне регулювання та обмеження [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/markets/currency-market>
40. Національний банк України (НБУ). Стратегія розвитку кредитування на 2024 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Lending_development_strategy_2024.pdf
41. Національний банк України (НБУ). Офіційний сайт – розділ "Статистика" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic>
42. Міністерство фінансів України. Джерела фінансування Державного бюджету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/dzherela-finansuvannja-derzhavnogo-bjudzhetu>

43. Міністерство фінансів України (Мінфін). За час дії воєнного стану підприємці отримали 60 317 кредитів на 2,375 млрд грн за програмою «Доступні кредити 5-7-9%» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mof.gov.ua/uk/news/minfin_za_chas_dii_voiennogo_stanu_pidpriiemtsi_otrimali_60_317_kreditiv_na_2375_mlrld_grn_za_programoiu_dostupni_krediti_5-7-9-4780
44. Фонд розвитку підприємництва (ФРП). Програма «Доступні кредити 5-7-9%» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bdf.gov.ua/wp-content/uploads/2021/03/Prohrama-Dostupni-kredyty-5-7-9_18-04-25.pdf
45. Національний банк України (НБУ). Звіт про фінансову стабільність, грудень 2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FS_2021-II_1.pdf
46. Національний банк України (НБУ). Частка непрацюючих кредитів у банках за I квартал 2025 року скоротилася до 28,6% [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chastka-nepratsyuuyuchih-kreditiv-u-bankah-za-i-kvartal-2025-roku-skorotilasya-do-286>
47. Міністерство фінансів України. Співпраця з Міжнародним валютним фондом [Електронний ресурс]. – 2025. – Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/mvf>
48. Європейський банк реконструкції та розвитку. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – 2025. – Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua/uk/ebrr>
49. European Bank for Reconstruction and Development. Our work [Електронний ресурс]. – 2025. – Режим доступу: <https://www.ebrd.com/home/who-we-are/ebrd-values/ebrd-environmental-social-sustainability/our-work.html>
50. European Bank for Reconstruction and Development. The war on Ukraine [Електронний ресурс]. – 2025. – Режим доступу: <https://www.ebrd.com/home/what-we-do/focus-areas/war-on-Ukraine.html>
51. European Bank for Reconstruction and Development. Projects [Електронний ресурс]. – 2025. – Режим доступу: <https://www.ebrd.com/home/what-we-do/projects.html#customtab-70eec7766a-item-4654c5d413-tab>
52. Європейський інвестиційний банк. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – 2025. – Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua/uk/eib>

53. Кредитна установа для відбудови (KfW). Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – 2025. – Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua/uk/kreditna-ustanova-dlja-vidbudovi-kfw>
54. KfW. KfW Financial Report 2024 [Електронний ресурс]. – 2024. – 370 с. – Режим доступу: <https://www.kfw.de/About-KfW/Service/Download-Center/Financial-Publications/Finanzbericht/index.html>
55. KfW. International Financing of KfW | KfW. Bank aus Verantwortung [Електронний ресурс]. – 2025. – Режим доступу: <https://www.kfw.de/International-financing/>
56. PSM7. Гороховський, О. Розповів, як monobank використовує штучний інтелект [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу: <https://psm7.com/uk/monobank/oleg-gorohovskij-rozpoviv-yak-monobank-vikoristovuye-shi.html>
57. ПриватБанк. Досьє ділової репутації – новий інструмент на базі AI у «Приват24 для бізнесу» [Електронний ресурс]. – 2025. – Режим доступу: <https://otp24.privatbank.ua/news/888>
58. Європейський парламент і Рада ЄС. Директива 2013/36/ЄС (CRD IV) від 26 червня 2013 року про доступ до діяльності кредитних установ та пруденційний нагляд за кредитними установами й інвестиційними компаніями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0036>
59. Європейський парламент і Рада ЄС. Регламент 575/2013/ЄС (CRR) від 26 червня 2013 року про пруденційні вимоги до кредитних установ та інвестиційних фірм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0575>
60. Європейський парламент і Рада ЄС. Директива 2014/65/ЄС (MiFID II) від 15 травня 2014 року про ринки фінансових інструментів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0065>

61. Центр економічної стратегії (ЦЕС). Офіційний сайт – аналітичні матеріали, дослідження, новини [Електронний ресурс]. – 2025. – Режим доступу: <https://ces.org.ua/>
62. Національний банк України (НБУ). Фінансова стабільність [Електронний ресурс]. – 2025. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/stability>
63. European Bank for Reconstruction and Development (EBRD). The EBRD in Ukraine: projects, investment and support since 2022 [Електронний ресурс]. – 2025. – Режим доступу: <https://www.ebrd.com/ukraine.html>
64. World Bank. Ukraine country overview [Електронний ресурс]. – Останнє оновлення: 31 січня 2025. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
65. European Commission. Twinning & TAIEX [Електронний ресурс]. – 2025. – Режим доступу: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/funding-and-technical-assistance/twinning_en
66. European Investment Bank (EIB). Projects in Ukraine [Електронний ресурс]. – 2025. – Режим доступу: <https://www.eib.org/en/projects/country/ukraine#>
67. European Bank for Reconstruction and Development (EBRD). Where we invest — Ukraine [Електронний ресурс]. – 2025. – Режим доступу: <https://www.ebrd.com/home/what-we-do/where-we-invest/ukraine.html>
68. European Commission. InvestEU Programme [Електронний ресурс]. – 2025. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/programmes/investeu/home_en

КОРОТКИЙ ЗВІТ ПОДІБНОСТІ

Дата звіту

6/9/2025

Дата редагування

Звіт не був оцінений

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU

Заголовок

Глобальні імперативи розвитку світового кредитного ринку

Автор

Науковий керівник / Експерт

Безуєвська Олександра ЮріївнаГордєєва Т.Ф.

підрозділ

кафедра міжнародної торгівлі і маркетингу

Обсяг знайдених подібностей

6.99%

6.99%

КП 1

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

3.61%

3.61%

КП 2

10177

Кількість слів

1.70%

1.70%

КЦ

80915

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		2
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		47

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Копію тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Копію тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://galychyna.if.ua/analytic/natsbank-poyasniv-yak-pratsyuvatimut-banki-pid-chas-voyennogo-stanu/	142 1.40 %
2	https://galychyna.if.ua/analytic/natsbank-poyasniv-yak-pratsyuvatimut-banki-pid-chas-voyennogo-stanu/	76 0.75 %
3	https://fondy.ua/uk/blog/ukrainian-financial-system-formation/	57 0.56 %
4	https://www.aronovich.com.ua/reiestratsiia-v-nbu	34 0.33 %
5	https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%84%D0%86%D0%91_01_10_2024.pdf	33 0.32 %

6	https://www.aronovich.com.ua/reiestratsiia-v-nbu	25 0.25 %
7	https://www.aronovich.com.ua/reiestratsiia-v-nbu	23 0.23 %
8	https://www.aronovich.com.ua/reiestratsiia-v-nbu	22 0.22 %
9	https://www.aronovich.com.ua/reiestratsiia-v-nbu	21 0.21 %
10	https://www.aronovich.com.ua/reiestratsiia-v-nbu	18 0.18 %

з бази даних RefBooks (0.07 %)		
ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
джерело: Paperity		
1	The Role of International Lending and the Activities of International Financial Organizations in the World and in Ukraine Yanishevskiy Bohdan S., Savchenko Maryna V., Kuzmyskyi Yevhenii D.;	7 (1) 0.07 %

з домашньої бази даних (0.00 %)		
ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.05 %)		
ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Осадчук В.Ф. 2025. КР 4/8/2025 Boyarka Professional College of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Boyarka Professional College of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine)	5 (1) 0.05 %

з Інтернету (6.87 %)		
ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://galychyna.if.ua/analytic/natsbank-poyasniv-yak-pratsyuvativmut-banki-pid-chas-voyennogo-stanu/	227 (3) 2.23 %
2	https://www.aronovich.com.ua/reiestratsiia-v-nbu	172 (8) 1.69 %
3	https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%84%D0%86%D0%91_01_10_2024.pdf	61 (3) 0.60 %
4	https://fondy.ua/uk/blog/ukrainian-financial-system-formation/	57 (1) 0.56 %
5	https://financeworld.com.ua/mizhnarodni-finsanovi-organizaciyi-ta-spiivpracya-z-ukrayinoyu/	55 (4) 0.54 %
6	https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Nonbanking_Sector_Review_2025-03.pdf?v=13	43 (5) 0.42 %
7	http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/5524/1/%D0%93%D1%80%D0%BE%D1%88%D0%BE%D0%B2%D0%BE_%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%B5%20%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%83%D0%BB%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%83%20%D0%BC%D0%B5%D1%85%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%BC%D1%96%20%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B1%D1%96%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20-%20%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F%20-%20202014.pdf	22 (3) 0.22 %

8	http://www.um.co.ua/1/1-4/1-47400.html	15 (1) 0.15 %
9	https://www.nfp.gov.ua/files/ZVIT/3BIT_2017.pdf	12 (2) 0.12 %
10	https://www.epravda.com.ua/news/2024/11/1/721314/	11 (1) 0.11 %
11	https://journal.bank.gov.ua/archive/2013/8.pdf	10 (1) 0.10 %
12	https://banker.ua/uk/chastka-nepracyuyuchix-kreditiv-skorotilasya-do-30/	9 (1) 0.09 %
13	https://www.doccity.com/ru/yeuropeyskiy-investitsiyniy-bank-osnovni-vidi-finansovih-poslug-i-proektniy-portfel-yeib-v-ukrajini/7396060/	5 (1) 0.05 %

Список принятых фрагментів (немає принятих фрагментів)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗМІСТ	КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-------	---------------------------------------